

Tiskovina ■ Poština plačana pri pošti 64290 Trzin
P.n.
Koroška osrednja knjižnica
"dr. France Sušnik"
Na gradu 1
62390-Ravne na Koroškem

CELOVEC
SREDA
26. SEPT.
1990

Letnik XLV.
Štev. 57 (2572)

Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt

Poštni urad 9020
Celovec
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt

Cena: 7 šil,
din. 10

P. b. b.

SLOVENSKI VEŠTNIK, Tavrisgasse 16, A-9020 Celovec
Zastopnik za TU: ADIT-DZS, P.O. 171, 61000 Ljubljana

O programu za manjšine

32-letna manjšinska kandidatka Zelene alternative gradiščanska Hrvatka mag. Terezija Stoisic (slika) je v obširnem razgovoru s SV predstavila manjšinski program njene stranke. Intervju objavljamo na 2. in 3. strani.

Jože Partl ponovno izvoljen za predsednika Zveze slovenskih izseljencev.

Prijave za hit so še možne

Prijave za Vestnikov hit - 1990 od 12. do 14. oktobra v Medulin - so še možne. Zaradi izredno velikega interesa Vas prosimo za čimprejšnjo prijavo. Prijave prejema uredništvo in uprava SV po tel. števil. (0463) 51-43-00-30/34 oz. 40. Več v današnji „Reviji“.

Hawličkova obiskala akademijo

Zvezna ministrica za pouk dr. Hilde Hawliček je v ponedeljek obiskala novo ustanovljeno javno dvojezično trgovsko akademijo, ki jo je hotel Haider do zadnjega prepeljal. Na sliki ministrica Hawličkova ter ravnateljica akademije mag. Maja Amrusch v krogu dijakov.

Izseljenci pozivajo osrednji organizaciji k enotnosti!

„Za naše preživetje gre. Zato bivši pregnanci tudi ne moremo razumeti prepričev zaradi različnih malenkostnih pogledov znotraj narodnostne skupnosti ter osrednji organizaciji pozivamo, da nujno najdeta spet skupni jezik in prepotrebno enotnost v vseh življenjskih vprašanih našega naroda!“ To je bila glavna izpoved občnega zbora Zveze slovenskih izseljencev preteklo nedeljo v kulturnem domu SPD „Danica“ v Šentprimozu, na kate-

rem je ponovno izvoljeni predsednik Jože Partl pozdravil bivše pregnance iz vseh krajev južne Koroške.

Partl je poleg poziva v soglasno sprejeti izjavi občnega zbora glede nastale narodnopolitične situacije dejal, da je le-ta postala nevzdržna in da je skrajni čas, da se obe osrednji organizaciji v Celovcu zavedata odgovornosti ter da prenehata s prerekovanjem. Z več dobre volje bi se dalo marsikaj spremeniti na pozitivno, je dejal

Partl ter drugi govorniki na občnem zboru.

Partl se je v svojem govoru tudi lotil sprememb v Sloveniji in dejal, da je demokratizacija pozitivna, da pa ne sme priti do tega, da bi nova demokratična slovenska vlada za Slovenijo pridigala pluralizem, v zamejstvu pa hotela ustvariti monolitne bloke, ki ji naj bi bili na voljo. „Obe osrednji organizaciji sta za avstrijsko oblast vso povojno dobo do danes legitimni zastopniki koroških Slo-

vencev, zakaj tako načelo za demokratično Slovenijo naenkrat ne bi več veljalo?“, je vprašal Partl in pozval slovensko vlado, da naj spoštuje pluralizem v slovenski narodnostni skupnosti ter da koroški Slovenci ne bi postali „drobiž za kakršnokoli obračunavanje notranjih problemov v Sloveniji“.

Kot predstavnik ZSO je tajnik dr. Marjan Sturm v pozdravnih besedah poudaril, da je med koroškimi Slo-

(dalje na 2. strani)

Boh: „Absurdno obnašanje J. Haiderja“

Slovenska ministrica za zdravstvo in socialno varstvo dipl. psihologinja dr. Katja Boh je preteklo soboto v Celovcu na simpoziju o sosedskih odnosih med Koroško in Slovenijo ocenila vedenje deželnega glavarja Haiderja v zvezi z dvojezično trgovsko akademijo in šolskem vprašanju nasploh kot „absurdno in nerazumljivo“. V svojem referatu se je članica slovenske vlade izrekla za popolno suverenost republike Slovenije in da si ne more predstavljati rešitve, v kateri bi Slovenija prišla v kakršnikoli odvisnost od Beograda.

Na ta kongres ne bomo poslali udeležencev!

Delovna skupnost „Avstrijske narodnosti v SPO“ je h kongresu o narodnih skupnostih v Evropi, ki bo pod geslom „Svoboda v raznolikosti“ na sporedu od 27.-29.9. v Beljaku/Warmbad, zavzela sledeče stališče:

„Delovna skupnost načelno pozdravlja aktivnosti v zvezi z vprašanji narodnih skupnosti, ob tej konkretni prireditvi pa poziva k previdnosti, ker so prireditelji v glavnem institucije v (ideološki) bližini FPÖ.“

Zastopnike DS tudi moti, da med nastopajočimi skoraj ni nobenega zastopnika domačih etničnih manjšin. DS zato s svoje strani na kongres ne namerava odposlati udeležencev.

Moški pevski zbor Slovenskega prosvetnega društva „Kočna“ iz Sveč je nastopil v rožeški galeriji Šikoronja ob otvoritvi razstave RETROSPEKTIVA 1981-1990 10 slikarskih tednov v Svečah (glej tudi stran 14). Celo desetletje so se srečavali v malem kraju v Rožu umetniki iz prostora Alpe-Jadran in ustvarjali med vaščani. 29 slik iz tega obdobja je razobešenih v Semislavčah še do 6. oktobra, od srede do nedelje od 15. do 18. ure. Ne zamudite priložnosti, da si ogledate ta zanimiv izbor likovnih del.

Franci Rulitz

Protest proti KHD in Haiderju

Klub slovenskih študentov in študentk je v tiskovni izjavi ostro protestiral proti KHD, ki ob plebiscitnem jubileju s podpisno akcijo mobilizira in hujska proti dvojezični trgovski akademiji ter javni dvojezični ljudski šoli v Celovcu. Akcija KHD in za njim stoječih krogov, a tudi Haiderjeva prepredovalna politika, je po uvedbi ločevalnega šolskega modela nadaljnji poskus spodkopavanja narodnostnih

pravic 7.člena državne pogodbe in getoizacije Slovencev, ugotavlja KSSSD. Opozicionalni koroški svobodnjaki so odločilno pospeševali ločevalno politiko. Haider kot deželni glavar prepreduje izvajanje manjšinskih zakonov, istočasno pa mu niti malo ni nerodno iti za botra slovenski lipi. Nerazumljivo je, da so mu pri tem na voljo kot statisti celo vidni slovenski predstavniki.

Danes spet z „revijo“!

Lipej Kolenik 65-letnik

Dolgoletni predsednik nadzornega odbora Zveze slovenskih organizacij na Koroškem, podpredsednik Zveze koroških partizanov, predsednik pliberške posojilnice ter zaslužen zadružnik Lipej Kolenik (slika zgoraj) je pretekli teden praznoval svoj 65. rojstni dan.

Tajnik Zveze slovenskih organizacij dr. Marjan Sturm, predsednik Zveze koroških partizanov Janez Wutte-Luc in član nadzornega odbora ZSO Stanko Vavti so čilemu slavljencu na svojem domu v Čirkovčah čestitali k temu življenjskemu jubileju in mu predali skromno darilo. Številnim čestitkam, ki jih v teh dneh prejema Lipej Kolenik, se pridružuje tudi uredništvo Slovenskega vestnika, saj je slavjenec eden najbolj zvestih sodelavcev našega lista na „terenu“.

Izseljenci

(nadaljevanje s 1. strani)

venca nastalo vprašanje, ali je antifašistični boj še temelj narodnostne politike ali ne. Za ZSO tu ni nobenih dvomov in dejal, kdor pozabi na ta boj in te korenine, je na najboljši poti k asimilaciji. Haiderjevo in Grilčevo skupno sajenje „dreves prijateljstva“ pri Šmarjeti v Rožu je Sturm označil kot „lažno prireditve“, ker s strani Haiderja ni možno videti resne pripravljenosti za tako spravo. Več o običnem zboru ZSI v naslednji številki SV.

Ivan Lukan

Vabilo

na volilno zborovanje Zelene alternative v četrtek, dne 4. oktobra ob 19. uri, v domu sindikatov v Celovcu, dvorana 4.

govorijo: mag. Terezija Stoisić, manjšinska kandidatka ZAL, mag. Mariana Grandić, kandidatka ZAL in dr. Jože Messner, delovni krožek manjšin v ZAL.

- Ali je avtonomija manjšin pri Zelenih z odhodom Smolleja okrnjena?

- Ločevalna politika, slepa ulica za manjšino

- Sajenje lipe in hrasta; preprečevanje javne dvojezične ljudske šole v Celovcu – je to vsebina „novega dialoga“?

- Razdvajanje slovenske manjšine - posledica politike ločevanja.

Vsi prisrčno vabljeni!

Manjšinska kandidatka Terezija Stoisić v razgovoru s Slovenskim vestnikom:

„Program ZAL za novo kulturo sožitja je vreden zaupanja!“

32-letna manjšinska kandidatka Zelene alternative gradiščanska Hrvatica mag. Terezija Stoisić je v obširnem razgovoru s Slovenskim vestnikom predstavila nov manjšinski program ZAL, ki ga je izdelal delovni krožek manjšin v tej stranki in ki je bil potrjen na strankinem manjšinskem kongresu. Meni, da je le-ta vreden zaupanja, saj zelo konkretno nakaže poti do nove kulture sožitja med manjšino in večino.

IVAN P. LUKAN

Mlada juristka, ki bo v naslednjih štirih letih zastopala avstrijske manjšine oz. narodnostne skupnosti v parlamentu na Dunaju, je poudarila, da vsak politik za svoje delo potrebuje programatično podlago. Kaj se lahko zgodi, če te programatične podlage ni, da je pokazalo vedenje zdaj odhajajočega državnega poslanca Karla Smolleja pri glasovanju o ločevalnem šolskem modelu. Kljub dejstvu, da je bila slovenska narodnostna skupnost proti tako imenovanemu pedagoškemu modelu ter se je izoblikovala vseavstrijska solidarnost s koroškimi Slovenci v boju proti takemu šolskemu modelu, je Smolle na zakon pristal, je Stoisićeva kritizirala njegovo odločitev. Poudarila je, da se počuti vezano na program za novo kulturo sožitja med manjšino in večino ter da bo le-ta tudi podlaga za njeno delo v avstrijskem parlamentu.

Na vprašanje, ali bo s odhodom Karla Smolleja avtonomija manjšin pri Zeleni alternativni okrnjena, je mag. Stoisić odgovorila, da program in avtonomija nista nasprotujoča si pojma. „Manjšinski mandat ZAL je edinstvena stvar v Avstriji, ostale stranke niti nimajo manjšinskega programa, da sploh ne govorim o manjšinskem mandatu“, je dejala Stoisić.

Manjšinska kandidatka je naznanila, da bo pospešila proces bazične demokracije

in pri tem omenila razne oblike oz. možnosti soodločanja baze v važnih življenjskih vprašanjih narodnostnih skupnosti. „V takih primerih si lahko predstavljam razne oblike plebiscitarnega odločanja znotraj narodnostne skupnosti“, je dejala kandidatka ZAL.

Napovedala je tudi, da bo negovala in vzpostavila stike med vsemi merodajnimi manjšinskimi organizacijami v Avstriji in jih povabila na sodelovanje. Tudi delovni krožek manjšin v ZAL bo še naprej imel pomembno funkcijo v oblikovanju intenzivnega zastopanja interes narodnostnih skupnosti v avstrijskem parlamentu. Kot Smollejevo zaslugo je Stoisićeva ocenila senzibilizacijo manjšinskega vprašanja v

avstrijski družbi.

K temu, da bo v avstrijskem parlamentu zastopala koroške Slovence v naslednjih štirih letih gradiščanska Hrvatica in ne kot doslej koroški Slovenec, je mag. Terezija Stoisić menila, da si kljub temu pričakuje zaupanje koroških Slovencev ter da tu ne vidi posebnih težav.

Pri tem je poudarila, da je skupno s predstavniki koroških Slovencev izdelala obsežen program v korist slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem. Ta program se razprostira od zahteve po ustanovitvi javnih dvojezičnih otroških vrtcev, ustanovitve javne dvojezične ljudske šole v Celovcu do razširitve slovenskih televizijskih oddaj ter razširitve slovenskega radijskega sporeda na cel dan. Izrekla se je tudi za televizijski magazin, ki bi navedenim večinski narod in prispeval k boljšemu razumevanju problemov manjšine.

Na znanstvenem področju predlaga koroškim Sloven-

cem in Koroški tesno sodelovanje med univerzami v Celovcu, Ljubljani, Vidmu, Trstu in Mariboru. Celovška univerza naj postane center za interkulturalno raziskovanje. Velikega pomena naj bi bilo po mnenju manjšinske kandidatke ZAL tudi regionalno pospeševanje ne le na kulturnem, temveč v posebni meri na gospodarskem področju. Koroška da naj bi pri tem dodatno koristila svojo ugodno geopolitično lego, je opozorila Stoisićeva.

Popolnoma nov je predlog Stoisićeve, da bi se na Koroškem ustanovil prevajalski sklad, ki bi na raznih področjih (kultura, znanost, založništvo, gospodarstvo itd.) omogočal inovacije. Tak sklad se ne bi smel omejiti samo na Koroško, temveč bi moral zajeti celotni prostor Alpe-Jadran.

Glede odnosa do koroške Zelene alternative in glavne kandidatke Zablatnikove je Stoisić dejala, da tu ni različnih gledanj na manjšinska vprašanja ter da je Ingrid Avstrije prišla na Koroško in se tu naučila slovenščine, zgleden primer, kako naj bi se na Koroškem lahko uresničila aktivna dvojezičnost in življenje v dveh enakovrednih kulturah.

Mag. Terezija Stoisić je v razgovoru s Slovenskim vestnikom zavzela stališče tudi do iniciativne skupine slovenskih socialdemokratov, ki se je v zadnjih mesecih formirala znotraj koroške SPÖ. „V tendenci je to pozitiven pojav, toda bodočnost bo šele pokazala, kolikor bo koroška SPÖ pripravljena prevzeti zahteve te skupine v svojo politiko“. O konkurenci nasproti ZAL ni hotela govoriti, poudarila pa je, da je zanjo vsaka konkurenca nekaj pozitivnega, če je tudi resna.

Hrvaški sosvet?

Ali se bo še pred volitvami 7. oktobra konstituiral narodnostni sosvet za gradiščanske Hrvate? Kot smo zvedeli iz Železnega na Gradiščanskem, je urad zveznega kanclerja pismeno imenoval člane gremija, ki naj bi bil „v kratkem“ sestavljen. V kratkem – to bi pomenilo še pred volitvami, kajti v primeru, da po volitvah pristojni minister Ettl ne bo več minister, bi se razprava o konstituiranju hrvaškega sosveta morala spet znova začeti. Urad zveznega kanclerja v svojem sporočilu predvideva 24-članski gremij. Polovico članov stavijo stranke in cerkev (5 SP, 4

VP, 3 cerkev), ostale sedeže naj bi zavzeli predstavniki narodnih organizacij. Med letu pa urad zveznega kanclerja uvršča tudi 'Prezidij županov in podžupanov' (SP) in 'Delovno skupnost hrvaških komunalnih politikov' (VP).

Prav to je bilo do zdaj za hrvaška društva pri pogajanjih za sosvet zmeraj sporno. Iz dobro obveščenih krogov pa smo zvedeli, da je 11 članov mogoče prištevat SP in 11 VP – strankarsko nevezana naj bi bila samo dva člana načrtovanega sosveta. Nekatera društva baje hočejo bojkotirati takšen sosvet.

Farsa

Drevesa prijateljstva, znak narodnostne sprave in dialoga – tako je bilo najavljeno simbolično zamišljeno srečanje botrov štirih dreves. Haider je zdaj boter lipi, Grilc hrastu, celovski župan Guggenberger turškemu leščevju in Ausserwinkler smreki. Simbolični pomen: vsak boter naj bi skrbel za dobrobit in spravo naroda, ki ga simbolizira posamezno drevo. Morda tipično: Haider je bil edini govornik, ki ni spravljal iz ust niti ene slovenske besede. Glede na letošnje zaostrite narodnostnih odnosov na Koroškem – katerim je 'boter' Haider – je prireditelj farsa, značilna politična nedeljska prireditve in navsezadnje dopolnitev Haiderjeve volilne propagande. Sodelovanje Matevža Grilca je pri slovenskem prebivalstvu naletelo na veliko nerazumevanje.

Das aktuelle Interview

mit Mag. Terezija Stoisić

Die Nationalratswahl am 7. Oktober rückt immer näher. Der Slovenski vestnik stellt in seiner heutigen Ausgabe die designierte Minderheitensprecherin der Grünen Alternative im österreichischen Parlament, die burgenländische Kroatin Mag. Terezija Stoisić vor. Terezija Stoisić ist 32 Jahre alt und Juristin im Bundesministerium für Unterricht, Sport und Kunst. In der nächsten Ausgabe veröffentlicht wird ein Interview mit dem Sprecher der „Arbeitsgemeinschaft österreichischer Volksgruppen in der SPÖ“, Tomaž Ogris. Das Gespräch mit Mag. Terezija Stoisić führte SV-Chefredakteur Ivan P. Lukan.

„Unser Programm für eine neue Kultur des Zusammenlebens verdient Vertrauen“

Frau Mag. Stoisić. Es sind nur noch einige wenige Tage bis zur Nationalratswahl. Als auf dem Minderheitenkongreß der Grünen Alternative gewählte Minderheitensprecherin scheinen Sie auf der Kandidatenliste an sicherer Stelle auf, so daß bereits jetzt sichergestellt ist, daß Sie in der kommenden Legislaturperiode des Nationalrates die Anliegen der Slowenen, Kroaten, Ungarn, Tschechen, Slowaken, Roma und Sinti vertreten werden. Wie haben Sie sich auf ihre neue Tätigkeit vorbereitet und welche Erfahrungen haben sie bisher im Wahlkampf gemacht?

In Anbetracht des Wahlstresses muß ich sagen, daß es für mich eine vollkommen ungewohnte Situation ist, unterscheidet sie sich doch wesentlich von meiner bisherigen Arbeit als Beamtin im Unterrichtsministerium. Seit Wochen bin ich fast ohne Pause unterwegs, besonders in meiner Heimat, im Burgenland, in Wien und in Kärnten. Den Wahlkampf sehe ich jedoch auch als Vorbereitung auf meine Tätigkeit als Abgeordnete im Parlament an, die zweifellos ebenfalls hohe Anforderungen stellen wird. Ich habe diese Herausforderung angenommen und ich bereue es nicht, schon allein von dem Aspekt aus, daß ich viele Menschen kennengelernt habe und immer wieder kennenlernen, was auch meinem Charakter und meiner Persönlichkeitsstruktur entspricht.

Österreich hat in der Minderheitenpolitik sehr viel aufzuholen. Der Staatsvertrag ist in keinem der drei in diesem Vertrag genannten Bundesländer erfüllt. Als Sprecherin dieser Minderheiten, aber auch der Ungarn, Tschechen, Slowaken usw. werden Ihre Auftritte im Parlament sehr oft konfliktbezogen und geladen sein. Sind Sie dafür gerüstet?

Ich hoffe, daß ich schon

deshalb dafür gerüstet bin, weil ich keine Angst vor Konfrontationen habe und ich glaube, daß Minderheitenangehörige in Österreich schon grundsätzlich dafür gerüstet sind, weil sich der Konflikt Minderheit – Mehrheit Tag für Tag abspielt und ausgetragen wird. Die Forderungen, die ich stelle, richten sich einerseits an die Mehrheitsbevölkerung und andererseits an die politisch Verantwortlichen, wobei diese Konfrontation durchaus erfolgreich sein könnte, wenn es mir gelingt, Anliegen der einzelnen Volksgruppen bzw. Minderheiten so zu präsentieren, daß sie auch erfüllt werden.

Wie werden Sie das Minderheitenmandat der Grünen Alternative ausüben.

Der Arbeitskreis Minderheiten der Grünen Alternative hat ein interethnisches, multikulturelles Minderheitenprogramm ausgearbeitet und verabschiedet. Deshalb sind Programm und Autonomie nichts widersprüchliches. Jeder Politiker braucht bei seiner Arbeit eine programmatische Grundlage. Was herauskommt, wenn es keine Bindung an ein Programm gibt, hat man am Beispiel Karel Smolle in seinem Abstimmungsverhalten in der Schulfrage gesehen. Obwohl sich die Volksgruppe geschlossen gegen das Pädagogenmodell ausgesprochen und sich eine breite Solidarität in ganz Österreich gebildet hatte, hat Smolle dem Gesetz trotzdem zugestimmt.

Es stellt sich die Frage, was ist hier überhaupt autonom, wer ist autonom von wem? Ich jedenfalls bin in meiner künftigen Arbeit an das Programm für eine neue Kultur des Zusammenlebens von Minderheit und Mehrheit gebunden. Das ist die Grundlage für meine Arbeit als Minderheitenvertreterin im Parlament.

Was nun die sogenannte Autonomie des Mandates betrifft, ist ja dieses Minder-

heitenmandat etwas einzigartiges, weil die Grüne Alternative die einzige Partei ist, die überhaupt ein Minderheitenprogramm hat und auch die einzige Partei ist, die diese Form von Vertretung der österreichischen Volksgruppen im Parlament auch gewährleistet. Die Bindung besteht somit einerseits an basisdemokratische Entscheidungen der Betroffenen und andererseits an das Minderheitenprogramm der Grünen Alternative. Ich werde also die Betroffenen vor wichtigen Entscheidungen befragen und deren Anliegen und Forderungen transportieren, denn nur so kann ich es mir auch vorstellen, daß ich Entscheidungen mittrage. Mir ist eines klar und ich habe diesbezüglich auch keine Illusionen: eine einzelne Abgeordnete und Minderheitensprecherin wird sicherlich keine Berge versetzen können, weil jede Entscheidung – ob für oder gegen die Volksgruppe – immer auch von anderen Abgeordneten mitentschieden wird. Deshalb wird es eine weitere Aufgabe sein, innerhalb dieses Kreises Partnerinnen und Partner für die Anliegen der Volksgruppen in Österreich zu finden.

Wie wollen Sie das vorhin von Ihnen angesprochene Prinzip der Basisdemokratie in die Praxis umsetzen. Denken Sie hier an konkrete Modelle?

In den wesentlichen, existenziellen Fragen einer Volksgruppe könnte ich mir durchaus eine Form von Urabstimmung innerhalb der betroffenen Volksgruppe vorstellen, also eine basisdemokratische Form der Entscheidungsfindungen, wobei solchen eine sachliche und umfassende Information vorangehen müßte. Es gibt aber auch noch andere Formen der Umsetzung von Basisdemokratie bzw. Formen der Einbeziehung der Betroffenen in den Entscheidungsprozeß. Ich werde

jedenfalls Kontakt mit allen maßgebenden Minderheiteninstitutionen bzw. Minderheitenorganisationen halten bzw. wo dies notwendig sein wird, solche herstellen. Es wird persönliche Einladungen geben, am Meinungsbildungsprozeß mitzuwirken. Hier wird der Arbeitskreis Minderheiten für mich sicherlich eine wertvolle Funktion erfüllen. Andererseits wird es natürlich auch die Ebene des offiziellen Kontaktes geben, auf die die Forderungen der einzelnen Volksgruppen deponiert und von mir dann im Parlament vertreten werden. In dieser Beziehung hat Karel Smolle sicherlich wertvolle Vorarbeit geleistet, weil es hier ja nicht ausschließlich um die Minderheiten geht, sondern auch um den Informationsstand der Bevölkerung. Es steht außer Zweifel, daß es erst ab dem Zeitpunkt, ab dem es einen Minderheitensprecher der Grünen Alternative im Parlament gegeben hat, einen verbesserten Informationsstand zum Thema Volksgruppenprobleme in der österreichischen Bevölkerung gibt.

Einige Kärntner Slowenen trauern dem Umstand nach, daß sie nunmehr eine burgenländische Kroatin und nicht mehr ein Slowene oder eine Slowenin im Parlament vertreten wird. Andererseits hat Smolle vor seinem Einzug im Parlament selbst erklärt, daß er darauf hoffe, daß sein Nachfolger bzw. seine Nachfolgerin aus den Reihen der burgenländischen Kroaten kommen werde.

In den letzten vier Jahren war es mit Karel Smolle ein Kärntner Slowene, in den nächsten vier Jahren wird es eben eine burgenländische Kroatin sein. Ich sage auch ganz offen, daß ich mir schon einen Vertrauensvorschuß von den Kärntner Slowenen erwarte – trotz aller weltanschaulichen Unterschiede, die es natürlich auch in jeder Volksgruppe gibt. Ich sehe

hier keine besonderen Schwierigkeiten.

Haben Sie für die Kärntner Slowenen auch ein konkretes Programm, dessen Erfüllung Sie sich zum Ziel gesetzt haben?

Ich habe in vielen Gesprächen mit den Kärntner Slowenen versucht, das herauszuarbeiten, was die slowenische Volksgruppe in der nächsten Zukunft dringend benötigt. Obwohl es nicht im direkten parlamentarischen Bereich liegt, wird eines der vorrangigen Themen für die slowenische Volksgruppe das zweisprachige Kindergartenwesen sein. Wenn hier nicht sehr rasch etwas geschieht, wird sich der Assimilationsdruck auf die slowenischen Kinder noch weiter verstärken und die logische Konsequenz wird eine Verschärfung der Situation im zweisprachigen Grundschulwesen sein. Ein weiterer problematischer Bereich wird sich bei den sogenannten unverbindlichen Übungen aus Slowenisch ergeben, denn hier droht eine weitere Aushöhlung der Möglichkeiten für ein interkulturelles Lernen. Eine Gefahr für die öffentliche zweisprachige Volksschule in Klagenfurt, hinter der ich voll stehe, stellt meines Erachtens nach der Begutachtungsentwurf dar, den die Kärntner Landesregierung ausgesandt hat. Es gibt also im Bildungsbereich noch sehr, sehr viel zu tun und es wird viel Energie notwendig sein, hier für die slowenische Volksgruppe in Kärnten annehmbare Regelungen zu realisieren, besonders wenn die Ereignisse der letzten Tage und Wochen rund um die öffentliche zweisprachige Handelsakademie und die öffentliche zweisprachige Volksschule mit ins Kalkül zieht.

Einen weiteren Schwerpunkt bildet zweifellos der Mediensektor, wo es konkret darum geht, das derzeitige slowenische Radioprogramm in ein Vollprogramm auszubauen und auch die im Vorjahr eingeführten slowenischen TV-Sendungen auszuweiten und – zu Beginn beispielsweise einmal wöchentlich – auch in den aktuellen Kärnten-Teil einzubauen. Es wäre ohne weiteres möglich, hier mit deutschen Untertiteln zu arbeiten. Weiters bin ich der Meinung, daß es für die Kärntner Slowenen und für das gegenseitige Verständnis im Lande von großem Vorteil wäre, wenn ein slowenisches TV-Magazin ebenfalls ins aktuelle Programm eingebaut würde, welches sich jedoch in erster Linie nicht an die slowenische Volksgruppe selbst, sondern an die deutschsprechende Kärntner und österreichische Bevölkerung richten würde.

Der nächste Bereich ist wissenschaftliche Arbeit und hier gibt es eine sehr enge Verknüpfung mit der Universität für Bildungswissenschaften in Klagenfurt. Die Kärntner Slowenen müssen dieses

(Fortsetzung auf Seite 4)

DAS AKTUELLE INTERVIEW

Unser Programm ...

(Fortsetzung von Seite 3)

Faktum einer Universität im Lande voll nützen und mit dazu beitragen, daß diese Universität ein Zentrum für interkulturelle Forschung wird. Weiters sollte der Standortvorteil dazu benutzt werden, eine Vernetzung der Universitäten im Alpen-Adria-Raum – ich denke hier an die Universitäten in Ljubljana, Udine, Triest, Maribor usw. – zu erreichen, von der die slowenische Volksgruppe profitieren würde. Auch sollten sämtliche andere bestehenden wissenschaftlichen Institutionen – angefangen in Kärnten – für eine verstärkte Forschung im Bereich der interethnischen Beziehungen eingesetzt werden.

Einen wesentlichen Schwerpunkt wird für die Slowenen in Kärnten auch der Aspekt der Regionalförderung darstellen. Hier meine ich nicht nur kulturelle Projekte, sondern im besonderen wirtschaftliche Projekte, wobei die günstige geopolitische Lage Kärntens einen besonderen positiven Faktor darstellt, den es zu nützen gilt. Ich bin überhaupt der Meinung, daß man auch in der Volksgruppenproblematik den Mut haben sollte, neue Wege zu gehen und nicht auf dem Standpunkt verharren sollte, ein bisschen zu fordern und dann auch nur ein bisschen zu bekommen. Ich hätte in dieser Richtung auch gleich einen konkreten Vorschlag zu machen: wie wäre es, wenn in Kärnten ein Übersetzerfond geschaffen würde, der im kulturellen, wirtschaftlichen wie auch in anderen wichtigen Bereichen Innovationen ermöglichen würde. Ich denke hier an das Verlagswesen, wo es eine stärkere Förderung für zwei- und mehrsprachige Publikationen geben sollte, an Autoren usw. Daß diese Aktivitäten auch grenzübergreifende Dimensionen erreichen, wäre hier nur wünschenswert.

Wie steht es mit Ihren Kontakten zur Kärntner Grünen Alternative und zu deren Spitzenkandidatin Ingrid Zablatnik?

Die Grüne Alternative Kärnten ist eine Teilorganisation der österreichischen Grünen Alternative, das Minderheitenmandat stellt das sogenannte zehnte Bundesland dar. Was die Programmatik angeht, gibt es hier überhaupt keine Unterschiede. Sehr bemerkenswert finde ich, daß Ingrid Zablatnik, die ja nicht Angehörige der slowenischen Volksgruppe ist, für mich sozusagen den Modellfall von interethnischem Zusammenleben darstellt. Wie bekannt ist, stammt Frau Zablatnik ja aus Oberösterreich, spricht jedoch inzwischen auch aktiv Slowenisch, so daß man durchaus von einem Musterfall sprechen kann, wie in

Kärnten aktive Zweisprachigkeit bzw. ein Sichbewegen in zwei gleichwertigen Kulturen in die Realität umgesetzt werden könnte.

Mit anderen Worten, Ihrer Meinung nach sind die Vorzeichen für ein gutes Wahlergebnis der Grünen Alternative in Kärnten positiv. Sehen Sie auch Faktoren, die ein gutes Resultat gefährden könnten, etwa die KEL-Gruppe, die ja auf Distanz zur Grünen Alternative gegangen ist?

Die Situation ist diesmal sicherlich eine andere als vor vier Jahren. Damals gab es ein Wahlbündnis von KEL und Grüner Alternative. Dieses gibt es heute nicht mehr. Was das konkret für Auswirkungen hat, kann derzeit schwer eingeschätzt werden und wird erst am 7. Oktober sichtbar werden. Die Wahlanalyse wird dann ergeben, wie das Ergebnis im zweisprachigen Gebiet zu interpretieren sein wird. Was meine Person betrifft, bin ich sehr optimistisch, daß ich von den Kärntner Slowenen ein großes Maß an Vertrauen ausgesprochen erhalten werde. Dies darum, weil ich einfach überzeugt bin, daß dieses Programm für eine neue Kultur des Zusammenlebens sowohl von der slowenischen Volksgruppe als auch von vielen deutschsprechenden Kärntnern angenommen und durch die Stimmabgabe für die Grüne Alternative unterstützt werden wird. Denn Bestrebungen, der slowenischen Volksgruppe einen musealen Charakter zu geben, etwa nach dem Motto „Bewahren, nicht jedoch weiterentwickeln“, sind keinesfalls der künftige Weg, jedenfalls nicht für die Grüne Alternative und für mich persönlich.

Frau Mag. Stoisić, in diesem Zusammenhang noch eine abschließende Frage: Wie beurteilen Sie die Aktivitäten der Initiativgruppe slowenischer Sozialdemokraten in der Kärntner SPÖ. Wächst hier eine Konkurrenz für die Grüne Alternative heran?

Die Tatsache, daß sich innerhalb der Kärntner SPÖ eine Gruppe von Slowenen gebildet hat bzw. bildet, die Anliegen der Volksgruppe in der SPÖ zur Diskussion stellen und umsetzen will, finde ich in der Tendenz positiv. Die Zukunft wird jedoch erst zeigen, ob und in welchem Ausmaß die SPÖ auch bereit sein wird, Anregungen und Forderungen dieser Gruppe in ihre Politik einfließen zu lassen. Derzeit von Konkurrenz zu sprechen, wäre verfrüht, wobei ich festhalten will, daß für mich Konkurrenz immer etwas Positives darstellt, vorausgesetzt man hat es mit einer ernsthaften Konkurrenz zu tun.

Danke für das Gespräch.

HEUTE
IMSLOVENSKI
VESTNIKDie Seite
für unsere
deutschsprachigen
Leser/innen

"Alte Nationalismen – neues Europa" als Gegengewicht zum deutschkärntner 10. Oktober

Kärnten begeht am 10. Oktober einen besonderen "Bedenktag". Vor 70 Jahren fiel durch eine Volksabstimmung in Südkärnten die Entscheidung über den weiteren Verbleib dieses Landesteiles bei Österreich. Anlaß genug, neben den offiziellen Feierlichkeiten "deutschkärntner" Prägung auch eine andere Öffentlichkeit herzustellen.

Die Universität für Bildungswissenschaften tut dies mit einer international besetzten Tagung, bei der über Vergangenheit, Gegenwart und Zukunft ethnischer Selbstdarstellung und Auseinandersetzung diskutiert wird. Damit kommt die Universität ihrem Anspruch nach, "staatsbürgerkundliche Informationen" über relevante politische Ereignisse so einzubringen, daß historisch belastete und emotional stark besetzte Themen sachlichen Einschätzungen und perspektivischen Erörterungen zugänglich werden.

Das Symposium steht unter dem Motto "Alte Nationalismen – neues Europa" und findet vom 5. bis 10. Oktober an der UBW Klagenfurt/Celovec statt. Veranstalter wird das Symposium von den Studienrichtungsververtretungen der UBW Klagenfurt/Celovec in Zusammenarbeit mit der Abteilung für Men-

schenrechte des Europarates in Straßburg, dem Bundesministerium für Wissenschaft und Forschung in Wien, dem Unikum, sowie den Partneruniversitäten Ljubljana, Maribor, Trieste und Udine.

Neben der wichtigen Aufgabe, die sich die Veranstalter gestellt haben, nämlich verschiedene Formen nationalistischer inszenierter Feste und Feiern zu analysieren, um beliebte und traditionelle Rituale offizieller Geschichtsdarstellung zu deuten, wird es auch Diskussionen rund um das überregionale Phänomen des "Völkerfrühlings", mit all seinen Begleiterscheinungen, geben. Das Symposium soll jedoch nicht nur wissenschaftliche Analysen und Erklärungsversuche über historische und aktuelle "Zeiterscheinungen" vornehmen, sondern auch auf deren Grundlage zugunsten konkreter Umsetzungsmöglichkeiten interkul-

turellen Lernens und interethnischen Zusammenlebens Stellung beziehen. Damit entspricht die Universität dem verfassungsmäßigen Auftrag, wissenschaftliche Kritik zu üben und Aufklärung über Gesellschaft so zu praktizieren, daß durch demokratische Auseinandersetzung Beiträge zur friedlichen Konfliktauflösung resultieren.

Arbeitsgemeinschaft
Österreichische
Volksgruppen in der
SPÖ: Absage an
"Europa-Kongreß"

Die „AG Österreichische Volksgruppen in der SPÖ/DS Avstrijske narodnosti v SPÖ“ begrüßt grundsätzlich alle Aktivitäten, die sich mit Fragen der Volksgruppen auseinandersetzen, denn mit solchen werden entsprechende klimatische Bedingungen für die Erhaltung und Entfaltung von Minderheiten geschaffen.

Wie aus der Ausschreibung zum Kongreß Volksgruppen in Europa ("Freiheit in Vielfalt") ersichtlich ist, hat diese Veranstaltung jedoch eine nicht übersehbare politische Schlagseite, die angesichts der bevorstehenden Wahl und der offiziellen Feierlichkeiten zum Abstimmungsdenken zur Vorsicht mahnt.

Als Veranstalter treten neben dem Land Kärnten Institutionen auf, die der FPÖ nahe stehen, deren Volksgruppenfreundlichkeit bislang nicht gerade überzeugend war. Auffällig ist es weiters, daß die ethnischen Minoritäten des Tagungslandes völlig mißachtet werden. Mit wenigen Ausnahmen (Dr. R. Vospersnik) sind Mitwirkende vorgesehen, die Betrachtungen über Volksgruppen anstellen, nicht jedoch die Sorgen und Anliegen der Volksgruppen vertreten können.

Die „AG Österreichische Volksgruppen in der SPÖ“ hat nicht die Absicht, Teilnehmer zu dieser Konferenz zu entsenden, heißt es in einer Presseaussendung der Arbeitsgemeinschaft der slowenischen Sozialdemokraten.

KSŠŠ/D-Protest gegen Haider und KHD

Der Klub slowenischer Studenten und Studentinnen in Wien protestierte in einer Presseaussendung auf das schärfste gegen die angekündigte Unterschriftenaktion des KHD, deren Ziel es ist, die erst jüngst eröffnete zweisprachige Handelsakademie in Klagenfurt/Celovec aufzulösen und die Installierung einer öffentlichen zweisprachigen Volksschule in der Landeshauptstadt aller Kärntner zu verhindern.

Der Vorstoß des KHD und der hinter ihm stehenden Kräfte ist nach der Verwirklichung des "Trennungsmodells" an den zweisprachigen Volksschulen in Kärnten ein weiterer Versuch, die im Staatsvertrag zugesicherten Rechte der slowenischen Volksgruppe auszuhöhlen und die Ghettoisierung der Slowenen voranzutreiben.

Eine oppositionelle FPÖ-Kärnten hat seinerzeit die

Apartheidspolitik wesentlich vorangetrieben. Nun verhindert LH Haider als verantwortlicher Politiker die Durchführung minderheitenfreundlicher Bestimmungen. Sein plumper Profilierungsversuch bei einem symbolischen 'Versöhnungsakt' – er übernahm dabei die Patenschaft für eine slowenische Linde – sei in diesem Zusammenhang eine Farce. Die slowenischen Studenten in Wien zeigen sich auch darüber befremdet, daß Dr. Grilc vom Rat der Kärntner Slowenen beim Haider'schen 'Slowenenpflanzeln' die Rolle des Statisten eingenommen hat.

1000 Teilnehmer

Rund 1000 Jugendliche aus 21 Ländern bzw. zehn Nationen sind bereits für die 3. Alpen-Adria-Jugendschachgala in der Zeit vom 3. bis 5. Oktober 1990 in Klagenfurt gemeldet.

Kompromiß zwischen Militärkommando und Bürgerinitiative

Im Gespräch zwischen dem Militärkommando Kärnten (Militärkommandant Max Liebinger) und der Bürgerinitiative Globasnitz/Globasnica wurde in der vergangenen Woche ein Kompromiß erreicht. Das Militärkommando Kärnten hat bis auf weiteres alle Bautätigkeiten am Hemmberg eingestellt, ferner wird es zu einem eingehenden Gespräch zwischen der Gemeinde Globasnitz/

Globasnica und dem Militärkommando Kärnten kommen, wobei die Gemeinde Globasnitz/Globasnica selbst darüber befinden kann, ob das Gespräch öffentlich in Anwesenheit aller Gemeindeglieder geführt wird oder nicht.

In diesem Gespräch soll u.a. geklärt werden, welche militärischen Bauvorhaben noch in der Gemeinde Globasnitz geplant sind.

Seitens der Bürgerinitiative nahmen am Gespräch Bernard Sadovnik (als Sprecher der Initiative) sowie Vizebürgermeister Walter Gutovnik und Gemeinderat Hubert Dumpelnik teil.

Die Blockade der Hemmbergstraße wurde nach dem Gespräch aufgehoben, die geplante Straßensperre der Bleiburger Bundesstraße abgesagt.

VESTNIKOVA

REVVIJA

SEPT. 90

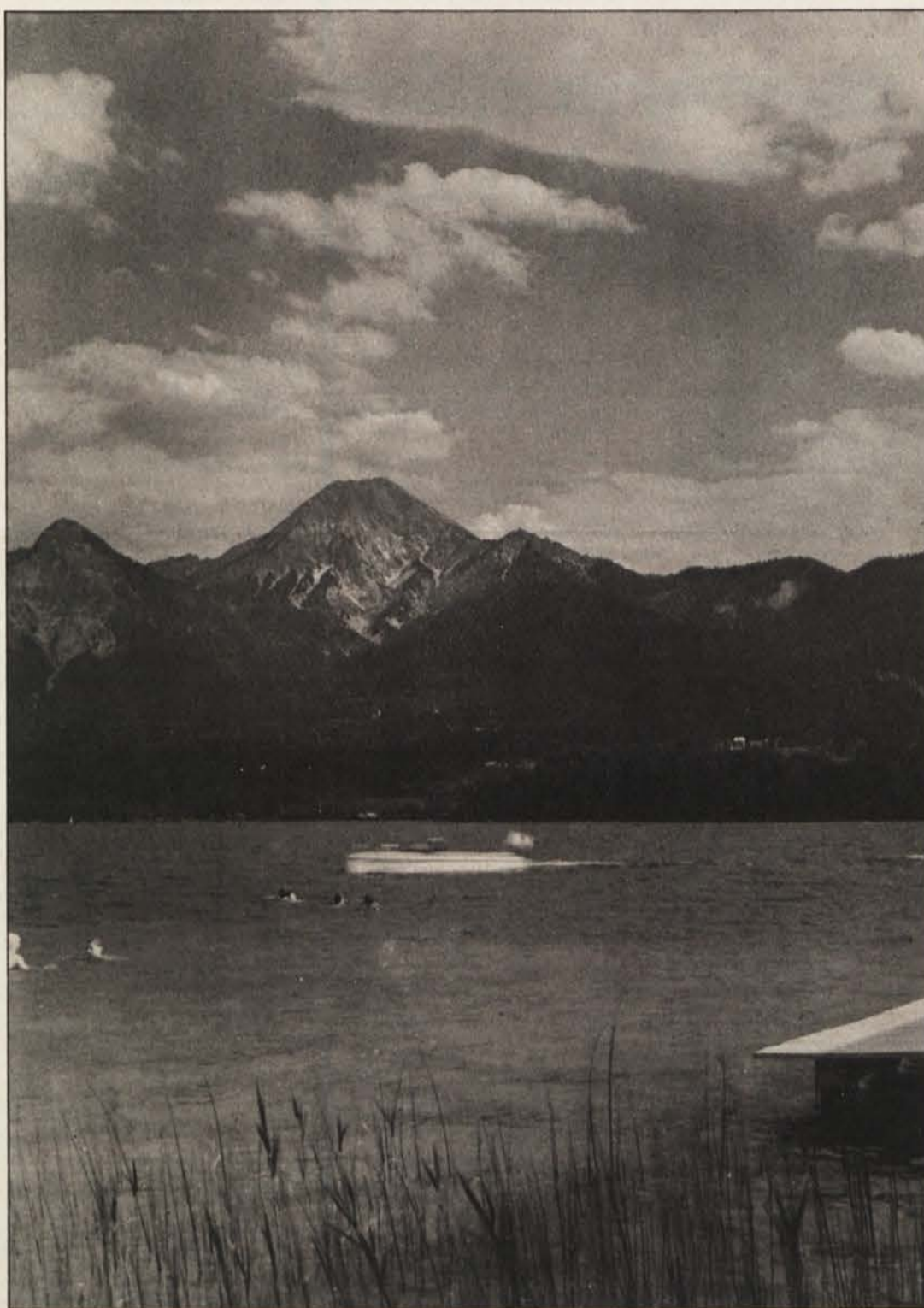
Čas za kopanje je mimo – zdaj gremo v gore!

Pred nekaj dnevi se je pričela jesen. Vreme postaja bolj stanovitno – upamo, da bo ostalo tudi lepo –, tako da lahko gremo na izlete v naše prelepe gore. Listje se začinja barvati v razne odtenke rdeče, rumene in rjave barve, narava si kar iz dneva v dan pestri svojo obleko, nas navdušuje s svojimi krasotami, z zrelim sadjem, ki leži povsod na tleh, s kostanji, orehi in drugimi dobrotami.

Včasih pa pritisne že kar hud mraz, čas za kopanje je mimo, čeprav se vedno spet najdejo junaki, ki se ne bojijo mrzle vode in tudi v zgodnji jeseni še kdaj pa kdaj poskočijo v kakšno reko ali jezero.

Jesen je tudi idealni čas za kolesarjenje, narava nas vabi, zrak je čist, razgled jasen... Konec tedna izlet z družino – tega se bodo veselili tudi naši otroci.

Če pa bo enkrat nagajal dež, bomo pa raje kar ostali doma, ob topli peči, si vzeli čas za branje, igre in pogovore. Vestnikova revija leži pred vami, vsebuje za vsakega nekaj, vas vabi. Deževen dan v topli hiši z Vestnikovo revijo....kaj nam ob tem še manjka?

stran 2

**Der leise
Tod –
Sorben
in der DDR**

stran 3

**Mladina
si želi, da
upoštevajo
njene potrebe**

stran 4

**Pogovor s
slovenskim
politikom
Mencingerjem**

stran 6

**Slovenski
alpinisti
na
Mont Blancu**

stran 8

**Šola se je
pričela.
Otroci pri
medvedku**

Privatizacija je dandanes ena glavnih programskih točk v vseh gospodarskih reformnih konceptih bivših socialističnih držav v srednji in vzhodni Evropi. Kaj je s privatizacijo sploh mišljeno, ni vedno enostavno ugotoviti. V zahodnih državah to po navadi pomeni, da poddržavljena ali komunalna podjetja preidejo v last privatnih oseb in drugih podjetij preko prodaje delnic na delniških borzah. V bivših socialističnih državah borz ali še ni, ali pa so bile pravkar ustanovljene in sistem

KOMENTAR

dr. KRISTIJANA SCHELLANDRA

Privatizacija socializma

še ni v stanju, da bi deloval tako, kot je to praksa na zahodu. Zato kot privatizacija velja tudi že rahljane in zmanjšanje centralističnega državnega monopola.

Sploh se celotna situacija na vzhodu precej razlikuje od zahodne, pa tudi na vzhodu so velike razlike, npr. med Madžarsko in Sovjetsko zvezo.

Ceprav so tudi v kapitalističnih državah vzrok za privatizacijske ukrepe neuspješnost ali izgube državnih in komunalnih podjetij, so problemi v nekdanjih (ali pa uradno še) socialističnih državah mnogo globlji. Celo v primerjavi z največjimi zahodnimi izgubami je večina vzhodnoevropskih podjetij na svetovnem trgu zaradi slabše kakovosti izdelkov in produktivnosti glede konkurenčnosti brez vsake šanse.

Nekontrolirana privatizacija bi na eni strani privredla do za te države škodljive razprodaje najboljših podjetij zahodnim koncernom, na drugi strani bi prišlo do ogromne brezposelnosti. Socialna mreža namreč temu pojavu sploh ne bi bila kos, prizadeti pa tudi psihološko niso pripravljeni na ta fenomen, saj v starem sistemu brezposelnosti uradno ni smelo biti.

Zgleden primer je Vzhodna Nemčija, kjer je vzhodnonemško gospodarstvo po uvedbi vzhodnonemške marke oz. integraciji v tržni sistem v nekaj tednih domala razpadlo, brezposelnost pa je švignila kar čez 10%. Pri tem pa moramo upoštevati, da bo Vzhodna Nemčija kmalu del Zvezne republike Nemčije, ki bo s svojo gospodarsko močjo čez nekaj časa verjetno izenačila vsaj najbolj žgoče posledice gospodarskega poloma vzhodnega dela Nemčije. Druge bivše socialistične države tega mogočnega bogatega sorodnika nima, zato se morajo v svojih privatizacijskih ukrepih zanašati predvsem na lastne sile in na dokaj manj izdatno inozemsko pomoč.

Ta inozemska pomoč pa ni vedno pomoč, temveč v mnogih primerih poskus zahodnega kapitala, da se po zanj izredno ugodnih cenah zasidra na novih trgih.

Nasplošno privatizacijski modeli v bivših socialističnih državah predvidevajo sledeče: najprej se oblika podjetij spremeni tako, da se državna podjetja preoblikujejo v delniške družbe, ki pa so še vedno v lasti države. Na drugi stopnji je predvidena ugodna prodaja delnic aktivnim in upokojenim delavcem, bankam, drugim podjetjem, v določenem obsegu pa tudi inozemskim investitorjem. Posebne težave nastanejo v primeru podjetij, ki jih je zaradi nekonkurenčnosti in izgub treba zapreti. Delavcem teh podjetij dati delnice, ki so brez vrednosti, ne bi imelo smisla. Zato je zanimiv model, ki ga nameravajo izvesti v Češkoslovaški: praktično vsak prebivalec bo prejel certifikate, s katerimi bo lahko brezplačno prejel določeno število delnic podjetij, ki so zdaj še v lasti države. Te bo lahko po gotovem času tudi prodal. Del delnic pa bodo lahko kupili tudi tuji investitorji. Pri tem modelu bo torej vsak prebivalec prejel del narodnega premoženja, s katerim bo lahko razpolagal po svoji volji, istočasno pa bo nastal zametek domačega kapitalnega trga.

Proces privatizacije je vsakakor mučen, kajti istočasno je treba izvesti tudi reformo cen, liberalizacijo zunanje trgovine, uvesti konvertibilnost valute, vzpostaviti denarni in kapitalni trg ter spremeniti davčni sistem. Vse to pa gre na račun življenjskega standarda prebivalstva, ki pa bo potrpežljivo samo tako dolgo, dokler bo zaupalo svojemu političnemu vodstvu. Prazni želodci v povezavi s politično apatijo so že vedno bili nevarnost za vsak sistem, pa če je nastopil s še tako veliko svobodoljubnostjo in demokratično evforijo.

Kaum zu überbietende Trostlosigkeit im Lausitzer Land

Das Lied vom Tod!?

Diese Landschaft ist immer im Aufbruch. Sie verändert sich schneller als die Autokarten. Wo gestern noch Straße war, dehnt sich heute der Tagebau... Die LPG-Bauern müssen damit leben, daß die "Kohle" sich jedes Jahr Flächen greift... Keine Zeitung der DDR-Vorwendzeit hat daraus je eine Schlagzeile gemacht; auch in den sorbischen Blättern ist nie offen darüber geschrieben worden.

BENO RJEČKA

Das Lied vom Tod spielt der Sorbe Petr Rocha in seinem neuen Dokumentarfilm "Die Schmerzen der Lausitz". Es gleicht einer Todesklage. Immer wieder fliegt die Kamera über die aufgerissene, wüste Landschaft. Zerstörung durch eine verfehlte Energiepolitik der alten DDR. Als Symbol staatlich verordneter Nationalitätenpolitik galt die deklarierte konstante Zahl von 100 000 Sorben. Sie bezog sich ständig auf Angaben der frühen 50er Jahre und ließ den enormen Assimilationsdruck durch den Ausbau der Lausitz zum Kohle- und Energiezentrum der DDR völlig unbeachtet. Rund 70 Dörfer wurden seit der Jahrhundertwende vom Energiehunger gefressen. Immer größer und tiefer werden die Löcher in der Landschaft. Nicht nur sie wird zerstört, sondern auch die uralte Kultur der sorbischen Minderheit. Die Siedlungsräume im Bezirk Cottbus wurden weggebagert; durch die Aussiedlung vieler Sorben aus ihren Dörfern und die Ansiedlung in Großstädten sind sorbische Familien mit ihren Eigenarten, mit ihrer Muttersprache und sorbischer Kultur oft in der Masse untergegangen.

Die Technik des Braunkohleabbaus in der Lausitz ist inzwischen so monströs geworden, weil die Kohle so tief liegt; bis zu 90 Meter im Tagebau. Die Spree wurde umgeleitet, Seen werden weggepumpt, trockengelegt. "Ein Stop für Lausitzer Tagebau komme derzeit nicht in Frage. Sie liefern die schwefelärmste Kohle aller DDR-Revier. In diesem Teil des Landes befinden sich mit Boxberg und Jänschwalde sowohl die jüngsten und leistungsfähigsten Wärmekraftwerke als auch mit dem Gaskombinat Schwarze Pumpe die modernsten Veredlungsanlagen." Das erklärte im vergangenen Dezember Wolfgang Jung, damals stellvertretender Generaldirektor des Senftenberger Kombinats. Mittlerweile kennen wir recht gut: Die Sorgen und Ängste der Klittener Einwohner (Kreis Niesky) um ihre Gemeinde, die noch vor Wochen der Kohle weichen sollte, sind überstanden. Ein Dorf und viele Verbündete setzten sich mit großen Demonstrationen zur Wehr. Zu den nächsten Abbau-Vorhaben zählt (oder

lenwert der Lausitzer Bezirksstadt Cottbus und ihres Umfeldes nach der Einordnung ins Brandenburgische verdeutlichen: der arme, landschaftlich zerstörte südliche Zipfel in einem alles andere als reichen Land Brandenburg. Wo sollte da noch Verständnis für nationalitätenpolitische Belange herkommen? "

Doch die Bildung der Länder in der Noch-DDR wird zu einer Zuordnung der Lausitz zu Sachsen einerseits und Brandenburg andererseits führen, die Grenze zwischen Brandenburg und Sachsen wird das Gebiet der Sorben teilen. Frage an den DDR Minister für Regionale und Kommunale Angelegenheiten, Manfred Preiß; "Fallen die Interessen dieser Minderheit unter den Tisch?" Keineswegs. In den vergangenen Wochen führten wir im Ministerium sehr intensive Gespräche mit Vertretern der Domowina und anderen. Dabei stellte sich heraus, daß gar nicht alle Sorben in einem gemeinsamen Land leben wollen. Die einen möchten zu Brandenburg, die anderen zu Sachsen gehören. Entscheidend ist, daß alle Sorben ihre Kultur ungehindert ausüben können und die Regierungen dies garantieren und unterstützen."

Zu einer administrativen Trennung der Ober- und Niederlausitz wird es mit den Wahlen im Oktober kommen. Deshalb ist es besonders wichtig, Formen zu finden, mit denen die Wahrnehmung der sorbischen nationalen Interessen auch künftig gewährleistet ist.

Natürlich sind die Sorben für ein einheitliches Deutschland. Sie wollen aber die Stellung der Sorben als Volksgruppe in einem föderativen Bundesstaat festgeschrieben sehen. Höchste Priorität müßte der Schutz der sorbischen Kulturlandschaft vor großindustrieller Zerstörung haben. Nur alternative Energiekonzepte seien die Lösung gegen die Dorfzerstörung im Sorbenland. Jahr für Jahr verschwinden zwei Millionen Quadratmeter Land. Die Kohle unter einem jahrhundertalten Dorf füttert die Energiegiganten der Lausitz nur für einige Minuten. Und nach dem Beispiel: Die Dänen in Südschleswig, einzige autonome Minderheit im Norden der Bundesrepublik, genießen über die schleswig-holsteinische Landesverfassung einen von allen Seiten als beispielhaft anerkannten Schutz ihrer Kulturautonomie und ihres Wahlrechtes. Übertragen auf die Sorben: Ihre Sonderstellung muß in den Landesverfassungen von Sachsen und Brandenburg verankert werden. Man ist auf dem Wege dorthin.

zählte - nichts ist entschieden) in der nördlichen Oberlausitz einmal der Raum Rietschen, Kreis Weißwasser, mit 9 Dörfern, der im Einzugsgebiet der Großtagebau Nochten/Reichwalde liegt. Voraussichtliche Devastierungsfläche 100 Quadratkilometer. Zum anderen der Raum Schleife mit vier Dörfern und das Naturschutzgebiet Dubringer Moor bei Wittichenau im Kreis Hoyerswerda, ein international bekanntes Biotop mit vier Dörfern der Umgebung, zu dem es in der DDR kein Pendant gibt. Dieser mit fast 400 Hektar größte Moor-komplex der Oberlausitz wird von Fachleuten als das bedeutendste Durchströmungsmoor im Altmoränengebiet zwischen Elbe und Oder bezeichnet. Der Kampf um den Erhalt des Gebietes dauert schon über zehn Jahre.

Unüberhörbar und unübersehbar sind inzwischen die Hilferufe und Aktionen der "Kohlepötter" zur Rettung ihrer angestammten Heimat. Ein Einhalt dieses Raubbaues ist immer noch nicht in Sicht, obwohl die Fördermengen künftig um etwa ein Drittel zurückgehen sollen. Im Kreis Weißwasser haben die Sorben eine ganz eigenständige Tradition, die man nur in diesem Territorium findet, erkennbar vor allem am Sprachdialekt, der zwischen dem Ober- und Nieder-

sorbischen liegt. "Aber diese Region ist vom Bergbau gefährdet. Deshalb würden wir dieses Gebiet gern zum ethnischen Schutzgebiet erklären lassen, um zu erreichen, daß diese Ortschaften keinesfalls dem Kohlebagger zum Opfer fallen. Es ist unmöglich, diese in Generationen gewachsene ethnische Struktur ohne riesige Verluste umzusetzen; dies würde nach meiner Meinung zu einer Verarmung der europäischen Kultur führen", sagt der neue Domowina-Vorsitzende, Bjarnat Cyž.

Auch den Sorben steht die deutsche Einheit bevor. Auf dem Wege zur deutschen Einheit hoffen die Sorben auf eine Wiedervereinigung ihrer Lausitzer Heimat. Der junge Sorbe Werner Meškank, Mitglied der Sorbischen Volksversammlung der Niederlausitz: "In einem künftigen Land Brandenburg sitzen die Sorben (Wenden) wieder in der letzten Reihe. Dies zu prognostizieren, bedarf es keines besonderen Scharfsinns. Man muß sich lediglich den voraussichtlichen Stel-

Je „Ding Dong“ pustna popevka?

Poznate Erosa Ramazzottija? Neumno vprašanje! Gotovo ga poznate, italijanskega pevca, ki si je s svojimi čustvenimi pesmimi našel pot v srca deklet/žensk. Vas zanima, kako ta pevec z erotičnim imenom ocenjuje nekatere izmed novejših plošč kolegov – glasbenikov?

„Ding Dong“ znane avstrijske pop-skupine „Erste Allgemeine Verunsicherung“:

„Ta plošča mi odkrito povedano sploh ni všeč. Tudi ne zveni posebno zahtevno. Bolj podobna je kakšni pustni popevki, kajne? Mislim pa, da mora na tem svetu biti prostora za vse, plošča se sicer tudi dobro prodaja, kot kaže pa publiki ugajajo neumnosti!“

„Vogue“ znane pevke „Madonne“:

Mimo te pesmi dandanes ne pride nihče, vendar pa meni ni posebno všeč. Madonna je sicer atraktivna ženska in v bistvu ljubim tudi njeno glasbo, vendar pa postaja vsebolj komercialna.

„Ti Amo“ Umberta Tozzija, letošnjega zmagovalca Song-contesta:

To je pravzaprav stara popevka, ki sem jo že kot otrok slišal v kuhinji pri materi. V bistvu tudi nimam nič proti novim izdajam starih hitov; saj ne vem, mogoče bom tudi jaz v 20 letih zapel novo verzijo „Adesso Tu“ – če mi kaj drugega ne bo več prišlo na pamet.

„It's Here“ pevke Kim Wilde:

Kim Wilde? Ne maram je, preveč brezbarvna je, kar nam zaigra, nima svoje identitete. Ima se za „divo“, v resnici pa ni nobena osebnost. In takšna lepota, kot vsi trdijo, tudi ni.

„Lily Was Here“ Daveja Stewarta:

Ta mi je pa všeč; čustven je, kar zapoje, mu pride naravnost iz srca. Saksofon pa daje celotnemu aranžmaju potrebno razpoloženje in ubranost.

Klaus Eberhartinger je vodja skupine EAV, ki bo oktobra nastopila tudi na Koroškem

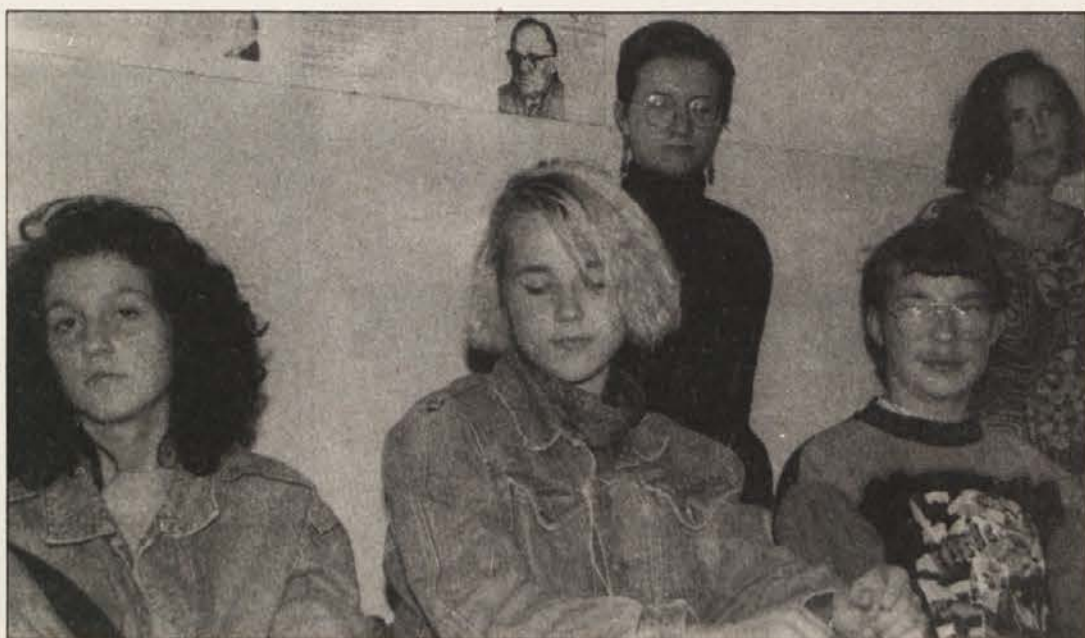
Ljubitelji skupine EAV pozor!

Gotovo je med našimi mladimi bralci tudi nekaj ljubiteljev avstrijske pop-skupine „Erste Allgemeine Verunsicherung“, ki bi kljub ostri oceni Erosa Ramazzottija radi šli na koncert EAV na Koroškem.

EAV bo nastopila:

6. oktobra ob 20.00 v Wolfsbergu, športna hala;

7. oktobra ob 20.00 v Beljaku v večnamenski dvorani.

Naši mladostniki imajo konkretne predstave, kako bi se lahko izboljšala kvaliteta slovenskih časopisov

„... v časopisju upoštevati potrebe mladostnikov!...“

Ko sem začela pripravljati mladinsko stran, sem se skušala živeti v današnjo mladino. Kaj jih le zanima? Pop-skupine? In katere? Ne vem! Morda motorna kolesa? Ali so to le moje nerealne želje mladostnikov, v resnici pa jih zanima povsem kaj drugega?

Končno sem prišla do zaključka, da bo kar najbolje, če jih povprašam, kaj želijo brati. In iz kratkega pogovora sem razvidela, da je ta zamisel bila zares dobra, kajti presenetili so me s svojimi odgovori.

V čitalnici Mladinskega doma v Celovcu mi sedijo nasproti Brigita (16 let), Sonja (16), Peter (15) in Marko (15). Pozneje se našemu razgovoru pridružijo Katja (17), Neža (12) in Dana (17). Od njih bi rada tako rekoč iz prve roke zvedela, kaj zanima naše mladostnike, kaj radi berejo? Ali poznajo Slovenski vestnik in – to je bolj zanimivo – kako ga ocenjujejo? Želim pa si tudi odgovor na vprašanje, kako si zamišljajo mladinsko stran? Kaj jim v ŠV manjka in s čim so – morda se da najti tudi kaj takšnega – kar zadovoljni.

Brigita začne s komplimentom: „Vestnik je kar v redu, posebno všeč pa mi je ženska stran, ta je potrebna!“

Marko jo prekine in glasno zahteva tudi „moško stran“, ekskluzivno za mlajše! Posebno bi ga zanimal šport za mlajše. Brigita meni, da zaleže preveč prostora televizijski spored, Sonja pa ji prikimava: „Namesto tega bi se dalo napisati kaj bolj zanimivega!“

Sonja bi rada brala poročila in reportaže o mladinskih prireditvah, kot je npr. Kontaktna leča, a tudi o nemških prireditvah za mladino...

„Potrebno bi bilo, da bi nam predstavili dobre slovenske knjige za mladostnike. Če vprašam mladostnika, ali bere tudi slovenske knjige, večina odgovori, da mladinskih knjig ni!“ Brigito bi poleg tega zanimali še portreti slovenskih modernih glasbenikov iz Koroške in Slovenije, „predstavili pa nam bi tudi lahko pop-skupine drugih avstrijskih manjšin, npr. gradiščansko skupino 'Bruji', z informacijami, kje lahko kupiš njihove plošče in koliko

stanejo.“

Kaj pa moti mlada dekleta in fante v naših slovenskih časopisih? Na to vprašanje vedo – profesorji se bi veselili, če bi tako bilo tudi v šoli – odgovor kar vsi: „Da tako obširno pišete o stvareh, ki (za nas) niso zanimive!“

Katja meni, da je mladino mogoče senzibilizirati za politiko le tedaj, če se o politiki piše bolj zanimivo in manj obširno. „Informacije je treba skrčiti na najbolj bistvene izpovedi, pri tem pa uporabljati jezik, ki ga razume tudi mladostnik, slabo je, če pišete suhoparne, cele strani dolge članke, ki jih večina potem ne bere!“

Tudi Roman (13 let) mi v pogovoru pove, da sicer že pogleda v slovenske časopise, zanimajo pa ga v glavnem slike, „če koga poznam!“. V preteklih tednih pa je zasledoval tudi poročila o stavki za javno dvojezično šolo v Celovcu. „Želim si več prispevkov o slovenskih mladinskih knjigah, rajši berem nemške knjige, ker so bolj napete kot slovenske!“ Roman ta čas najraje prebira knjige Ericha Kästnerja, v SV pa je, o tem je prepričan, premalo za mladino. Fant bi bil pripravljen tudi sodelovati, „poslal bi kak spis, če bi ga potem objavili...Na vsak način pa bi se veselil, če bi bilo v slovenskih časopisih več šal.“

Saj res, slovenska mladina se nima za kaj smejati – če odpre kakšnega od slovenskih časopisov!

Katja sicer noče, da bi se mladinska stran v SV spuščala na nivo drugih mladinskih časopisov, „teme bi lahko kar ostale kot so, treba

Sonja bi rada brala več poročil o mladinskih prireditvah

Roman pogreša šale in predstavitev dobrih slovenskih mladinskih knjig

Neža si na mladinski strani želi križanke

pa jih bo vsebolj prikrojiti potrebam mladega bralca.“

Neža bi si želela na mladinski strani križanke, Roman pa predstavitev mladinskih filmov in znanih pevcev...Stojana, ki hodi v prvi razred Zvezne gimnazije za Slovence, doslej v Vestniku zanimajo samo slike... Da se bo kmalu kaj spremenilo, za to smo nenazadnje odgovorni tudi uredniki/ce Slovenskega vestnika!

AKTUALNI RAZGOVOR

z ministrom dr. Jožetom Mencingerjem

V gospodarstvu je težko govoriti o suverenosti...

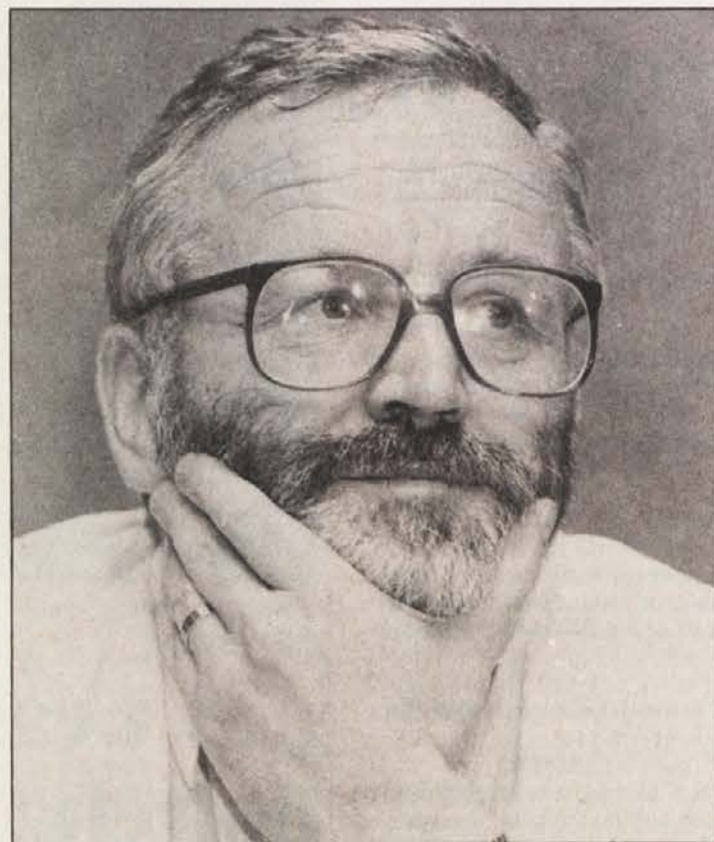
Minili so že skoraj štirje meseci, odkar ste prevzeli mesto ministra za gospodarstvo. Bi se danes še enkrat enako odločili?

Verjetno ne in to zaradi tega, ker se stvari iz inštituta vidijo drugače kot pa na vladi (dr. Mencinger je že od prvega letnika dalje sodelavec Bajtovega ekonomskega inštituta, ki deluje na ljubljanski pravni fakulteti). Problem je v tem, da v inštitutu gledaš kot makroekonomist in te ne zanimajo posamezni ljudje, posamezne zveze med podjetji in ljudmi. Danes pa je situacija drugačna in se ne glede na to, da je inštitut oddaljen od Zveznega izvršnega sveta le dobrih sto

Predvidevamo, da se bo število ljudi, ki bodo ostali na cesti, močno povečalo, računamo, da jih bo približno 100.000 in edina možnost je, da dobimo denar za zelo zmanjšane pravice, ne takšne, kot jih pozna n. pr. zakon, to je, da dobivaš plačo dve leti itd. V sedanji situaciji je to nemogoče, ker tega denarja enostavno ni.

Ali se ve, kolikšen odstotek podjetij je še "zdravih"?

Reči zdravo ali nezdravo podjetje, je zelo težko, ker je velik del podjetij takih, ki izvažajo na zahod, vendar pri sedanjem tečaju dinarja to pomeni izgubo. Potem ko je bil tečaj dinarja že fiksiran, so šle domače cene precej nav-

Dr. Jože Mencinger

Slovenski minister za gospodarstvo dr. Jože Mencinger (slika levo) prihaja iz Gorenjske, kot je zapisano v njegovih rojstnih podatkih, izdaja pa ga tudi gorenjski dialekt. Rojen je bil na Jesenicah, kjer je obiskoval osnovno šolo in gimnazijo. Pravo je študiral v Ljubljani in diplomiral leta 1964. Študij je nadaljeval na ekonomski fakulteti v Beogradu, kjer je postal magister, leta 1970 je odšel v Ameriko, kjer je pet let kasneje doktoriral na pensilvanski univerzi. Zatem se je vrnil na ljubljansko pravno fakulteto in je profesor statistike in ekonomije SFRJ.

preobrazbe iz državne v privatno lastnino bi bil predolg, medtem pa bi izgubili prednosti tržnega gospodarstva, ki jih že imamo v nasprotju z vzhodno Evropo. Slaba stran decentralizirane privatizacije pa je v možnosti kraje družbene lastnine.

Kaj pa delavske delnice?

Delavske delnice da, toda ne v klasični obliki. Zato na Markovičev predlog, da se del plače izplača v obliki delnic ali obveznic, ne gledam tako negativno, čeprav bi tehnično to izvedel drugače. Verjetno bo to le manjši del premoženja, ne vidim pa nobenih ovir, da se te delnice ne bi prosto prodajale. Omejitve bi v začetnem obdobju veljala le za lastna podjetja. V bistvu je treba delavsko delnico gledati kot pripomoček protiinflacijskega programa.

Gospodarstvo je preobremenjeno. Če bi v tem trenutku imeli možnost, kaj vse bi naredili?

Takoj ko smo prišli v tele urade, smo začeli z razbremenjevanjem gospodarstva. Soočamo se z več problemi. Eden izmed teh je zelo kompliciran davčni sistem prispevkov. Znan je odstotek in porabnik, kar je po mojem mnenju napačno. Prva stvar, ki jo želimo narediti z davčno reformo, je, da se prispevki koncentrirajo in določi ena sama prispevna stopnja. To omogoča, da se v proračun republike nabere večja količina denarja, s katero je lažje manipulirati. Očitno je, da je bil sistem zgrajen na napačnih temeljih. Davčna reforma bo omogočila razbremenitev gospodarstva, oz. manjše prispevne stopnje, saj so bile doslej obdavčene v glavnem plače in dohodek, v bodoče pa naj bi bil obdavčen dobiček.

Za koliko bi se vsi ti prispevki lahko procentualno zmanjšali, oz. kakšna obremenitev bi bila bolj normalna, bližja zahodnim meri-

lom?

Ko smo prišli na vlado, je bila obremenitev 45 do 47 % od bruto plač oz. 85 do 90 % za vsako neto plačo. Sedaj smo to znižali na 40%, normalna obremenitev pa bi bila nekje pri 35%.

In kdaj bo prišlo do tega?

To je težko napovedati. Eden od stalnih problemov je, da so v načelu vsi za neko odločitev, ko pa zadeneš na posamezne interese, se načelna podpora hitro obrne. To je značilnost tudi slovenskega parlamenta. Enako se je zgodilo v primeru, ko smo prenehali plačevati v zvezni sklad za nerazvite. Odločitev so vsi pozdravili, vendar smo že naslednji dan dobili kupe pisem slovenskih podjetij, ki so bila proti temu, saj so na tak ali drugačen način povežana z nerazvitimi.

Mala podjetja so gotova tista, ki bi lahko zaposlila del ljudi, ki bi ostal na cesti po stečajih. V ta namen so na republiški ravni organizirane tako imenovane valilnice novih podjetij. Ali sodelujejo pri formiranju malih podjetij tudi banke.

Ne verjamem, da bo ta proces zelo hiter. Pojavljajo se sicer majhna podjetja, ki pa so po mojem mnenju le izrabila ugoden trenutek in enostavno povedano prodajajo meglo. To so razne konzultantske firme in podobno, o katerih nimam kakega visokega mnenja. Dostikrat za drag denar prodajajo pamet, ki je v bistvu zastoj. Potem se pojavljajo privatna podjetja na področju trgovine. Vsem tem nehoti pomaga davčna zakonodaja, saj ni čisto jasno; kaj kdo komu plača ali ne plača. Sicer pa bo področje trgovine in turizma zelo hitro prišlo v privatne roke in to brez privatizacije. Počasneje bo šlo v industriji. Prvi razlog je kapital in drugi znanje. Bančni sistem trenutno še ne sodeluje oz. so obrestni tako visoke, da tega ne bi prenesel noben normalen projekt. Obrestna mera je 40%, takšno pa lahko pokrijejo samo na pol legalni projekti.

Dogajanja v Jugoslaviji in Sloveniji spremljajo mednarodne organizacije. Kako gledajo na slovensko suvere-

Lipa (še) ni uradno plačilno sredstvo v Sloveniji.

RAZGOVOR JE VODILA ZDENKA VARGA-NOVLJAN

metrov, počutim tako, kot da bi prišel iz popolnoma drugega sveta. Nikdar v življenju me ni zanimalo, kdo je kdo, kdo kaj misli itd. Bolj sem se ukvarjal s sistemskimi problemi. Ena od mojih slabosti je, da ne poznam ljudi, ki stojijo za ekonomskimi odločitvami.

Ali lahko ocenite, kakšna je resnična gospodarska situacija v Sloveniji.

Gospodarska situacija je slabša, kot sem mislil. Kot posledica protiinflacijskega programa je izredno veliko podjetij pred stečajem. V teh podjetjih je zaposleno ca. 150.000 ljudi, kar pomeni pri nekaj več kot 800.000 zaposlenih velik procent. Približno 20 % zaposlenih dela v podjetjih, ki imajo blokiran žiro račun, če o tistih, ki imajo izgube, niti ne bi govoril. Izguba je namreč proizvod takega ali drugačnega obračunskega sistema, s katerim lahko prikažeš izgubo ali dobiček. Dejansko stanje kažejo več ali manj le stanja na žiro računih.

Ali predvideva vladni program kakšno alternativno rešitev za tiste, ki bi ob morebitnem stečaju ostali na cesti?

zgor, tečaj pa je ostal nespomen. In ker domačega trga ni, so ta podjetja prisiljena pod ceno izvažati. Zato je težko reči, kolikšen procent podjetij je zdravih. V nekaterih drugih okoliščinah bi bil ta procent bistveno višji. Več ali manj pa je jasno, da je v vseh podjetjih 30 % preveč zaposlenih.

Ena izmed rešitev je prav gotovo privatizacija?

Privatizacija je eden od ciljev vlade, vendar je to proces, ki ne bo šel tako hitro. V Angliji so za privatizacijo majhnega odstotka industrije porabili 10, 11 let. Pri nas bo treba delati hitreje. Načrt vlade je, da se gre, kot jaz rečem, decentralizirano privatizacijo, to pa pomeni, da se določijo pravila, potem pa se iniciativa prepusti podjetjem, da direktno iz družbene lastnine preidejo v različne oblike privatne lastnine. Da pa gre to počasi, je jasno, saj enostavno ni denarja, vlada pa meni, da ne pride v poštev brezplačna razdelitev. Obenem je vlada proti temu, da se privatizacija začne s splošnim poddržavljanjem, ker so izkušnje več ali manj slabe. Proces

nost?

Mednarodne institucije, predvsem svetovna banka in mednarodni monetarni sklad, o kakršnikoli suverenosti nočejo niti slišati. To je njihov pristop. Operirajo samo z državo in to je samo Jugoslavija. Pri nas so dostikrat poenostavljene ideje, kako bo ta stvar hitro rešljiva. Res pa je, da različne misije, ki prihajajo tudi v Ljubljano, kažejo precej razumevanja za specifične slovenske probleme. Pripravljeni so podpirati tudi samo slovenske projekte, to pa iz enostavnega razloga, saj se jim zdi, da smo pripravljene na sodelovanje in da bo proces privatizacije hitreje stekel kot v drugih delih države.

Če pogledamo samo področje gospodarstva. Kje se kaže ali odraža slovenska suverenost?

V gospodarstvu je težko govoriti o suverenosti. S pomočjo te deklaracije in z ustavnimi dopolnili, ki naj bi jih sedaj sprejela skupščina, naj bi imela Slovenija možnost, da se uveljavijo samo tisti zvezni zakoni, s katerimi soglaša slovenska skupščina. Res pa je, da zvezne zakonodaje, dobre ali slabe, ne moremo čez noč opustiti, kajti ves ekonomski sistem je zgrajen na tej zakonodaji.

Kaj bi se zgodilo v primeru odcepitve s slovenskim gospodarstvom, zlasti še, če bi ostali del Jugoslavije zaprti trg za slovenske proizvode.

Mislim, da so tu še važnejši problemi kot problem jugoslovanske zadolženosti, problem deviznih rezerv itd. To so problemi, ki bi trenutno udarili slovensko gospodarstvo in obseg tega udarca je težko oceniti. Naslednja faza so odnosi z ostalimi deli Jugoslavije. Slovensko gospodarstvo je vključeno v jugoslovansko in potrebuje jugoslovanski trg, predvsem za prodajo svojih izdelkov in ne toliko za nakup surovin. Iz tega razloga bi bile posledice zelo težke. Vedeti je namreč treba, da je slovensko gospodarstvo uspešno samo v primerjavi z ostalim jug. gospodarstvom in zelo neuspešno, če ga primerjamo z zahodnim. Izguba jug. trga, bi bistveno poslabšala življenjsko raven v Sloveniji. Dolgoročno pa gledam na to stvar drugače. Majhnost ni pomembna, če je gospodarstvo odprto. Na to kažejo majhna azijska gospodarstva, ki so zelo uspešna, poleg tega pa bi se morali navaditi na zahodne standarde. Tretjo prednost pa vidim v tem, da imamo relativno homogeno gospodarstvo, kjer je makroekonomska regulacija lažja, kot pa v jug. merilu, kjer so ogromne razlike med posameznimi predeli.

Rekli ste, da bi bile težave z deviznimi rezervami. Kaj bi se zgodilo z njimi.

Devizne rezerve so sedaj v glavnem v tujih bankah in v celoti v pristojnosti Narodne banke Jugoslavije. Slovenija bi v hipu ostala brez teh

deviz, kako bi pozeje prišla do njih, je seveda stvar pogajanj.

Koroški Slovenci poudarjajo, da je Slovenija po vojni zanemarjala Koroško in večji del denarja vlagala v manjšino v Italiji. Posledice se kažejo v neblestečem gospodarskem položaju?

Večje ali manjše vlaganje je bila posledica enostranskega obravnavanja koroških Slovencev s strani slovenske vlade, predvsem po politični liniji. Kakšnega posebnega programa za tesnejše sodelovanje nimamo, prav tako pa tudi ne možnosti za kakšno finančno podporo. Prej bi pričakoval kaj obratnega.

Določena sredstva so do sedaj pritekala iz Slovenije. Se bo to nadaljevalo v enaki obliki ali kako drugače?

V enaki obliki najbrž ne. Moram reči, da ne vem, na kakšen način so ta sredstva pritekala. Dostikrat se je govorilo o sumljivih kanalih. Ampak kot sem že prej rekel, jaz sem prej živel izven tega sveta in se s takimi stvarmi nisem ukvarjal.

Kakšen je po vašem mnenju avstrijski trg?

Kar se tiče navezav na druge trge, ne vidim pravih razlogov, da bi se navezovali samo na bližnje sosedo (A.I). Osebnost bi celo bolj pozdravil kapital iz azijskih dežel, ki bi prek Slovenije hotele poiskati most k Evropi in EGS.

Ko so spremenili Devizni zakon, Zakon o podjetjih in Zakon o tujih vlaganjih, se je dokaj optimistično gledalo na pritok tujega kapitala. So se ta pričakovanja uresničila?

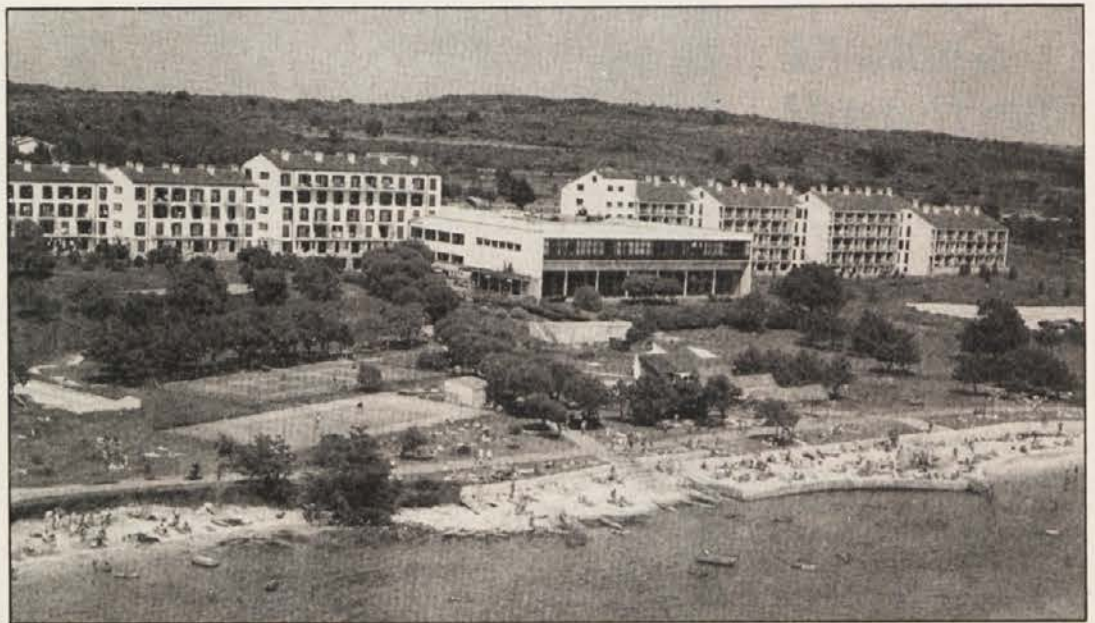
Gledanja so bila verjetno preveč optimistična, čeprav deloma tuj kapital le prihaja, vendar samo za visoke profitne stopnje, saj velja Jugoslavija za rizično državo. To se kaže tudi v podatku, da želijo tujci pri mešanih podjetjih imeti večino, kar se je zgodilo tudi pri sodelovanju Zlatoroga s Henklom. Če želimo imeti odprto gospodarstvo, se bo treba na to navaditi. So pa potrebne določene kontrole, saj družbena lastnina nima zainteresiranega kupca. Managerska struktura pa največkrat gleda le na lastne ugodnosti. Zato vidim potrebo po državni kontroli.

Zakaj se veliko več vlaga v Madžarsko kot pa v Jugoslavijo?

Razlog je verjetno v politični negotovosti v Jugoslaviji, deloma pa tudi v nedefinirani družbeni lastnini, za razliko od Madžarske, kjer je lastnina državna. Vseeno pa mislim, da bi Jugoslavija morala imeti prednost, ker za razliko od vzhodnoevropskih držav že ima nekatere institucije tržnega gospodarstva.

Če bi bila Slovenija samostojna, bi se situacija bistveno spremenila?

Situacija bi se po mojem mnenju bistveno spremenila, o tem ne dvomim. Doseči to samostojnost pa je proces, ki traja in je povezan z mnogimi negotovostmi.

Cilj Vestnikovega hita 1990 je prelepi Medulin na jugovzhodnem delu istrskega rta. Slika desno: v hotelu „Belvedere“ je na razpolago tudi veliki notranji bazen s toplo morsko vodo.

Od 12. do 14. oktobra 1990 z Vestnikom v prelepi Medulin!

Kar naenkrat bo 12. oktober, ko se bomo skupaj odpeljali v prelepi Medulin na jugovzhodnem delu istrskega rta, dobrih 10 kilometrov od Pulja. Že v prejšnjih objavah smo Vas obvestili o široki ponudbi na našem izletu, danes pa Vam podrobneje predstavljamo hotel „Belvedere“, v katerem bomo preživeli dve noči in tri dni. Naš sodelavec Jože Rovšek ga je obiskal, si ga ogledal, se pogovoril z vodstvom in nam napisal tole poročilo:

Hotel „Belvedere“ stoji neposredno ob obali Medulinskega zaliva na rahli vzpetini ob morju, zasajeni s številnimi mediteranskimi rastlinami in preprejeni s tlakovanimi stezami in položnimi stopnišči. Zaradi tega je primeren za goste vseh starosti in vsakovrstne telesne kondicije.

Ob vstopu v hotel se znajdemo v veliki avli z mnogimi fotelji, raznimi trgovinicami s spominki, kioskom z vsemi mogočimi tujimi časopisi in Duty Free shopom. Tam je tudi aperitiv bar.

Hotel „Belvedere“ Vas pričakuje

Hotel je tako velik (916 postelj), da ni nevarnosti, da bi bili nameščeni deljeno. Tudi enoposteljni sob imajo na voljo dovolj.

Nekaj stopnic v spodnjo etažo in že smo pred velikim notranjim bazenom s toplo morsko vodo, ali na avtomatskem kegljišču. Od tod je tudi izhod na športna igrišča in proti morju. Tam se najprej srečamo z dvema polkrožnima bazenoma z morsko vodo, ki ju krasi vodomet. Ob

lepem vremenu se tam gosti kopajo še ves oktober! Še nekaj korakov proti morju in naletimo na snack-bar z bogato izbiro pijač in jedi, predvsem na žaru.

Hit za starejše in mlajše

Hotel ima svojo ambulanco, za tiste, ki jih ščiplje v križu, masažo, savno, seveda pa tudi trim-kabinet in televizijsko sobo. Za naše udeležence, ki bi radi blestele na plesih, je na voljo tudi frizerski salon.

Vse je pripravljeno!

Direktor hotela „Belvedere“ Angelo Prodan, je izrazil veliko zadovoljstvo, da smo se odločili obiskati njihov hotel in zagotovil, da se bo osebno zavzel, da se bomo kar najbolje počutili in tudi gala-večerjo nam bodo pripravili kot treba, saj imajo že veliko izkušenj in odličnih kuharjev in natakaric in natakarjev.

Torej prijavite se še hitro, pojdite z nami za samo 1250 šilingov za tri dni v prelepi Medulin, ne bo Vam žal!

Prijave

prejema uredništvo Slovenskega vestnika po telefonski številki

(0463) 51-43-00-30/34 oz. pismeno na naslov

Slovenski vestnik, uredništvo, Tarviser Straße 16, 9020 Celovec.

Po prijavi boste na domač naslov prejeli vplačilnico, seveda pa bomo objavili točen program bivanja v Medulinu ter točen vozni red avtobusov, ki bodo prišli po Vas in Vas tudi pripeljali domov.

Brž se prijavite za Vestnikov hit 1990!

3842 metrov visoki Aiguille du Midi v gorskem masivu Mount Blanca

Planinska zveza Slovenije je za slovenske, koroške in tržaške planince organizirala poseben izlet v Italijo in Francijo. Udeleženci so se zbrali iz celotnega prostora Alpe-Jadran, vse pa je povezoval slovenski jezik. Izredno priložnost sta izkoristila tudi dva člana Slovenskega planinskega društva Celovec. Zapis in osebne vtise je zase in za bralce SV zabeležil Jožko Igerc iz Male vasi pri Globasnici, ki se je s svojim bratom Mihom udeležil večdnevne odprave. Oba se na tem mestu zahvaljujeta tudi glavnemu organizatorju Jožetu Balantu za izredno dobro pripravo in vodenje izleta.

Na Gran Paradiso in Mont Blanc

Odhod je bil 4. avgusta ob 22 uri iz Ljubljane. V Radovljici so se nam pridružili gorski vodiči, v Trstu pa so pristopili še tržaški planinci. Kmalu smo se pripeljali do Benetk. Zavili smo proti notranjosti države in po avtocesti prečkali celo Italijo v smeri vzhod-zahod. Prispeli smo v mesto Aosta. Čeprav smo že dneve in tedne poprej pridno pridobivali kondicijo, je bilo treba opraviti še pripravljeno turo na Gran Paradiso. Do višine 1960 m nas je spravil avtobus, do kočice Vittorio Emanuele II (2775m) pa smo nadaljevali peš. Prespali smo v skupnih ležiščih in ob petih zjutraj s polno planinsko opremo odšli naprej po strmih, kamnitih pobočjih. Pri ledeniku smo navezali dereze, vzeli cepine in tako napredovali po strminah ledenika. Nekje sredi poti so nas iznenadile goste megle. Začelo je grmeti in v naslednjem hipu je snežilo. Ker nevihta ni trajala dolgo, smo le mogli nadaljevati pot. Okoli pol desetih smo prispeli na vrh Gran Paradisa, (4061m) katerega krasi kip Marije. Sicer pa je tam malo prostora in kmalu smo pričeli sestopati v dolino.

Avtobus je zapeljal v 11,6 km dolgi predor in pozno v noč smo prispeli v znano mesto Chamonix. Željni smo bili počitka.

Torek je bil posebne vrste dan. Takoj po zajtrku je bil na programu "rafting" po reki Arve. Ko človek prvič sodeluje pri takšni pustolovščini, ni enostavno opisati vseh občutkov. Po 12 km dolgi vožnji smo čisto premočeni, a vsi navdušeni izstopili iz gumijastih čolnov. Vrnili smo se spet v bivališča v mestu in si po napornem dnevu privoščili izdatno francosko večerjo, ki smo jo zalili z dobrim vinom.

V sredo je bil prosti dan. Vsak si ga je oblikoval po svoje.

Nekateri so ogledovali mesto, nekateri nakupovali, nekateri počivali, nekateri pa smo se z žičnico povzpeli na Aiguille du Midi (3842m), od koder je bil čudovit pogled na Mont Blanc. Videli smo skupine ljudi, ki so se pomikale po večnem snegu proti vrhu ali pa sestopale z vrha. Zelo se nam je vtisnila pot, ki nas je čakala naslednji dan. Polni negotovosti in začudenja smo se vračali v dolino in razmišljali o bližnjem podvigu. Vsi smo šli zgodaj k počitku, da se zberemo za pravi del vzpona.

Ker smo bili zelo velika skupina in ker so ravno popravili dom Aig du Gouter, smo se v četrtek razdelili na dve skupini.

Prva se je peljala z žičnico Aiguille du Midi do srednje postaje (2299 m, druga pa z zobato gorsko železnico iz St. Gervaisa do Nid d Aigle (2386m). Ob najlepšem vremenu smo ob 10 uri šli pod vznožjem do ledenika Bossons, ki je menda najnižji na svetu, ker sega v dolino do 200 m nad mesto Chamonix. Drugič smo te dni navezali dereze, se opasali in dodatno pripeli na varovalno vrv. Hodili smo po ledeniku, preskakovali razpoke in končno prišli ob 14 uri do kočice Grands Mulets (3051 m).

Druga skupina je imela daljšo pot, saj je morala priti do kočice v višini 3871 m. V zavetišču se je vsak po svoje okrepčal in šel k počitku. Pohodniki na Mont Blanc morajo biti zgodnji vstajalci. Še pred eno zjutraj je v koči postalo živahno. Pri mesečini in zimskem mrazu smo se podali ob dveh na pot. Čelne svetilke so nam osvetljevale gaz in podobno procesiji lučk smo se pomikali po strmih ledeniku tesno mimo globokih ledenih razpok do bivaka Vallot. Tu je bil v višini 4362 m prvi počitek. Tu smo počakali tudi planince druge skupine, ki je rinila na

pot "šele" ob treh. Po krajšem počitku smo nadaljevali proti vrhu. Prvi sončni žarki so nas skušali ogreti že na zadnjem strmih delu poti. Sledil je še ozek greben, ki ne dopušča, da bi se izognila dva človeka.

Ob pol osmih smo stali na strehi Evrope – na Mont Blancu (4810m). S solzami v očeh smo si segali v roke. Vsak je užival v svoji sreči. Naredili smo spominske slike, se razgledali na vse strani, počakali na naslednje in jih veselo pozdravili.

Po dobri uri – edinstveni in nepopisani v mojem življenju – smo se spet dali v navezo in

se poslovili od vrha. Po težkem vzponu je bila hoja pri sestopanju še težavnejša. Oslabele noge in segreti sneg, ki se je prijema na dereze, so nam delali precejšnje težave.

Po vseh naporih smo ob treh popoldan le bili pri žičnici in se srečno vrnili v dolino. Najmanj 15 ur smo bili na ta dan na nogah in napor je bil precejšen. Sedaj smo lahko nazdravljali z vinom.

Drug dan smo pred odhodom domov opravili še manjše nakupe, nato pa se zaupali dobremu šoferju. V zgodnjih jutranjih nedeljskih urah pa smo se že pozdravljali in poslavljali v Ljubljani.

Jožko in Miha Gerc na Mont Blancu

Freundschaft über Grenzen in Sappada

Nach Salzburg und Slowenien machte sich die Kärntner Initiativegruppe laut ihrem Motto "Freundschaft über Grenzen-Besuch beim Nachbarn" nun zum Drittenmal auf den Weg. Diesmal ging es für die Teilnehmer-Slowenen und deutschsprachige Kärntner unter Beteiligung von "SPD-Celovec" und einer Abordnung der "Sängerrunde Ebenthal" – in die karnische Berggemeinde "Sappada/Pladen" in Oberitalien.

Dort wurden die Besucher aus Kärnten in Cimasappada durch den Bürgermeister und Kulturbmann, beide flankiert durch Trachtenpaare, willkommen geheißen und zu einem Empfang ins "Hotel Sorgenti dell Piave" gebeten. Die Sänger trugen Volkslieder in deutsch, italienisch und slowenisch vor.

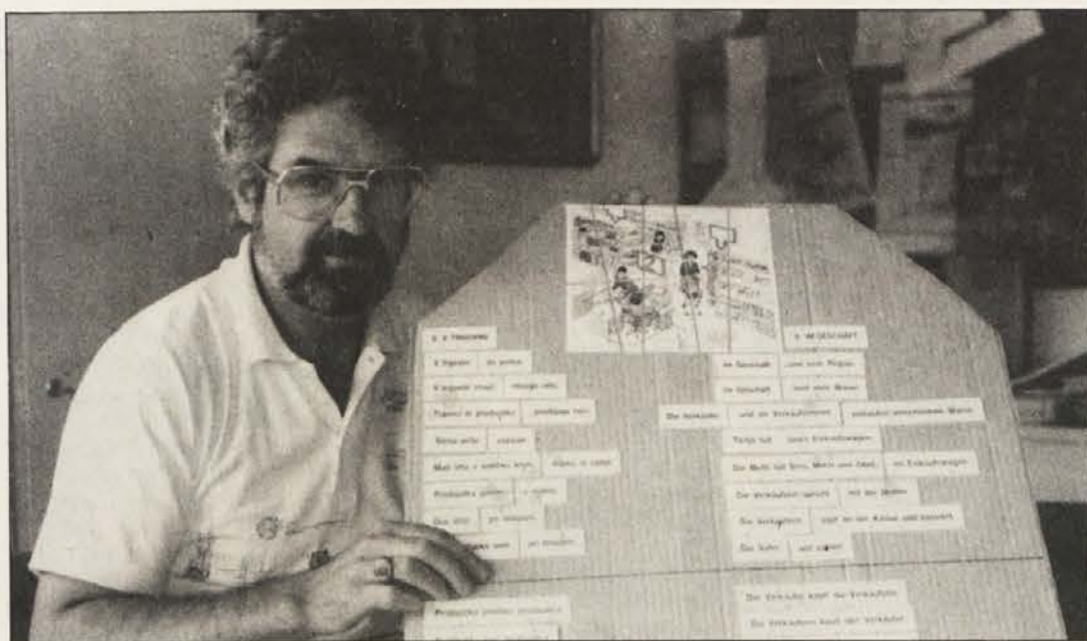
Anschließend fuhr man zur Col di Caneva (Piauveprung) weiter, um dort zum bekannten Alpenstützpunkt Rifugio Calvi (2167 m) aufzusteigen.

Zu Ehren der Kärntner Gäste folgte ein gemütliches Beisammensein, ein Hüttenabend, dem eine Feierstunde voran ging, in welcher der Bürgermeister der Gemeinde Sappada/Pladen sowohl im ploderischen Dialekt (alttirolerisch) wie auch auf italienisch eine Ansprache hielt. Die Obmänner der "Sängerrunde Ebenthal" und des "Slowenischen Alpenvereins/SPD-Celovec" entboten Grußworte auf deutsch und italienisch. Es folgte ein Lobesgedicht eines alten Bergsteigers und besonderen Freundes Sappadas aus Maribor. Gesanglich umrahmt wurde die Feier durch "Die Ebenthaler". Dann überreichte der Initiator und Organisator dieser Freundschaftstreffen gemeinsam mit den beiden Vereinsvertretern die "bronzenne Campana alpina" (Guß: Joh. Graßmayr/Innsbruck) an die Pächter und Bewirtschafter der Alpenhütte.

Die Glocke trägt die Inschrift: "Con tanta amicizia dalla Carinzia/ In Freundschaft aus Kärnten – Rifugio Calvi/Monte Peralba -Sappada/Pladen"

Am folgenden Sonntag gab es bei der Kapelle "Madonna dalla Neve" einen Berggottesdienst mit Weihe der Glocke. (h.g.)

V Avstriji ni založbe, ki bi na lastno iniciativo založila učne pripomočke za slovenski pouk. Vse spodbude se zatakajo na ravni deželnega šolskega sveta, katerega predsednik je sam deželni glavar. Nemških učnih pripomočkov - in to v dvojnem pomenu: so za pouk nemščine in večinoma uvoženi iz Nemčije - je dovolj na razpolago. Da otroci, ki obiskujejo dvojezični pouk na južnokoroških šolah, ne bi bili prikrajšani za to plat pouka, se trudi strokovno združenje pedagoških delavcev s produkcijo in izdajo učnih pripomočkov v lastni režiji.

Učitelj Joško Wrulich iz Žitare vasi pri predstavitvi svoje sestavljanke.

Izumitelji učnih pripomočkov

Joško Wrulich, učitelj v Žitari vasi, je izdelal sestavljanke, ki se že prodaja po ljudskih šolah. Posebnost sestavljanke je, da ni uporabna samo za jezikovni pouk slovenščine, temveč tudi za pouk nemščine. Material je namreč priložen v obeh jezikih.

Wrulichova sestavljanke je primerna za šolarje vseh razredov ljudske šole, seveda pa jo uporabljajo lahko tudi učitelji na glavnih ali posebnih šolah, kjer poučujejo začetnike ali jezikovno šibkejšo otroke. Strokovno združenje priporoča sestavljanke prav tako staršem, ki želijo z otroki vaditi slovenščino.

Sestavljanke, ki jo je Wrulich v šoli že preizkušal in po potrebi spreminjal, je sad petletnega dela. Začetka je slike in besedila sam izdeloval s škarjami in lepilom, dokončno verzijo pa je strokovno

združenje založilo pri Dravi. Otroci morajo sestaviti sliko, nato zložiti posamezne stavčne dele v smiselne stavke. Zahtevnost nalog se lahko poljubno stopnjuje, od branja stavkov do razširitve zgodbe v spis. Otroci na ta način dojemajo vsebino stavkov in jo primerjajo s sliko. Izločiti morajo slovnično napačne stavke, tako imenovane „pavlihčeve“ stavke, a tudi pravilne stavke, ki se ne ujemajo s slikami.

Komplet sestavljanke vsebuje 35 slik s primernimi teksti v slovenščini in nemščini. Situacije so navezane na potek (šolskega) leta; jesen, sadje, kuhinja, advent, zima, pust, vrt, kopališče, itd. Tega učnega pripomočka ni potrebno aprotirati, šole ga lahko nakupijo vsak čas.

Strokovno združenje pedagoških delavcev, ki je bilo ustanovljeno leta 1984 in združuje dvojezične učitelje,

je letos izdalo še drug pripomoček, didaktično igro s karticami. Igraje se učenci naučijo slovnično število samostalnikov ženskega, moškega in srednjega spola. Avtor didaktične igre „Število samostalnika/par slika-beseda“ je žitajski ravnatelj Franc Kukovica, ilustratorka je akademska slikarka Milena Usnik. Povsem nov učni pripomoček - niti v Sloveniji nimajo podobnega - sestoji iz slik samostalnikov v ednini, dvojini in dvakrat v množini. Otroci morajo povedati pravilno obliko, ki se preveri s pomočjo napisov na odgovarjajoči kartici ali s kontrolnim listom.

V preizkusih se je izkazalo, da so učenci brez težav osvojili oblike dvojine in množine, kot na primer metulj, dva metulja, trije metulji, pet metuljev.

Idealizem naših pedagoških delavcev rodi vedno

nove sadove: v pripravi za izdajo sta dve novi učili učiteljice Rezike Iskre (Kotmaras) in ravnateljice Marice Hartmann (Mohorjeva). Da pri tej stvari ni dobička, je smo po sebi umevno. Odkar je republika Avstrija znižala podporo, je celo izdaja nadaljnjih učil ogrožena. Lanska izdaja, ki sta jo podprla zvezno ministrstvo za pouk, šport in umetnost ter urad zveznega kanclerja, je v uporabi na skoraj vseh ljudskih šolah z dvojezičnim poukom in je bila med učiteljstvom zelo pozitivno sprejeta.

Avstrija je dolžna, da še naprej omogoča izdelavo učil in učnih pripomočkov. Državo, oziroma tiste, ki jo v tem primeru zastopajo, bi morala peči vest, ker mora tisto, kar narekuje pedagoška nuja, nastajati izključno iz osebne iniciative.

Franci Rulitz

TV-film o Hugu Wolfu

Nedavno tega je bil v ljubljanski TV - hiši posebno svečan dogodek: predpremiere filma o Hugu Wolfu, ustvarjenega predvsem na osnovi letošnje velike mednarodne (dunajsko-slovenjgraške) razstave ob 130 - letnici rojstva tega, kot je videti po vsem svetu, čedalje bolj znanega in upoštevanega skladatelja značilno svojiskih in umetniško vrhunskih samospevov. V Slovenj Gradcu so se razstave lotili predvsem zaradi novo dokazanega dejstva, da je Hugo Wolf povsem slovenskega rodu, čeprav je ravno s slovenščino ob latinščini še v šentpavelski samostanski gimnaziji imel največ težav. Njegov slovenski rod sam posebi seveda ni novo odkritje, saj sta o tem že pred več desetletji pisala slovenjgraški dekan in umetnostni zgodovinar Jakob Skolič ter zlasti koroški zgodovinar prof. Josip Mravljak. Oba sta zavrnila izrazito nacistično in velikonemško zasnovan rodovnik W. Rauscherbergerja. K sreči so se dokazi za to ohranili in jih je že Leskovar, sedanjí ravnatelj glasbene šole Slovenj Gradec, lahko našel v župnih knjigah fare Šentjur pri Celju. Ravno ti dokazi so na razstavi predstavljali največjo dokumentarno vrednost in posebnost.

Film je to dejstvo ustrezno predstavil. Sploh je mojstrsko posnet.

Slikovni vtis potrjuje enako sijajen zvočni zapis z violinskimi in zlasti še s pevskim snemanjem vrhunske kakovosti, s katero nam Wolfove samospeve posredujeva Eva Novšak - Houškova in Ivan Urbas.

Filma je ravno za kakšno šolsko uro in v tem času vanj seveda ni bilo možno vključiti vsega, kar bi si želeli. V izseku, ki kaže del izredno bogate književnosti o skladatelju, nista omejeni niti znanstvena izdaja Wolfovih del dunajskega mednarodnega društva njegovega imena niti prva knjiga o Wolfu v slovenščini - prevod Andreasa Dorschla, ki je izšel pri celovski Dravi. Pogrešamo še vsaj kakšen delček izredno uspele slovenjgraške izvedbe simfonične pesnitve Penthesilea in še kaj. Seveda vse to ne zmanjšuje celotnega vpisa, za katerega je znala ustvarjalno poskrbeti scenaristka in režiserka Breda Kovič.

Film, ki bo na sporedu Slovenske TV zadnje septembrsko nedeljo, je nedvomno zanimiv tudi za koroške Slovence, preko avstrijske TV pa bi moral prodreti še širše v svet.

(F.L.)

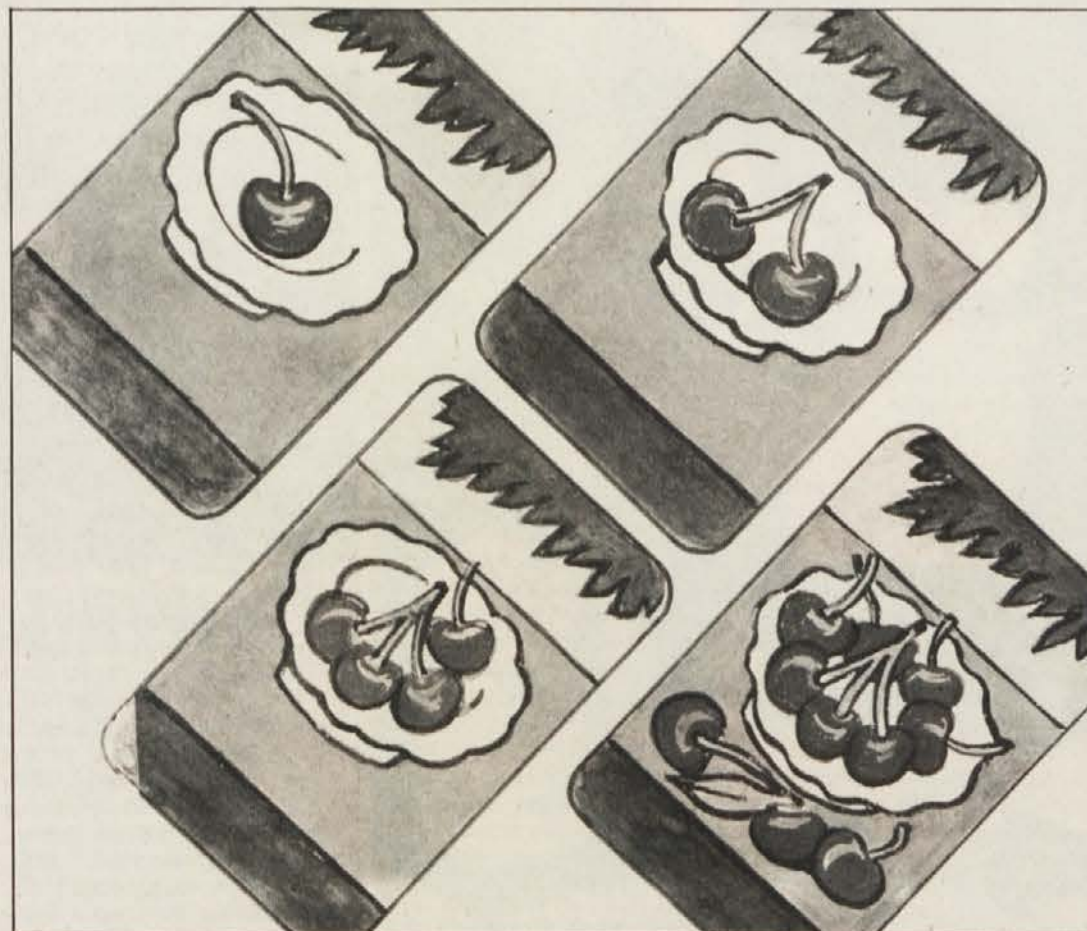
Tečaji slovenščine

v ponedeljek, 1. oktobra, od 18. do 20. ure
Slovenščina za začetnike 1.del
Vodi: Franc Krištof
Kraj: Waaggasse 15 (Kapucini), Celovec
Tečaj obsega 10 dvojnih ur.

v torek, 2. oktobra, od 18. do 20. ure
Slovenščina za napredujoče 1.del
Vodi: Franc Krištof
Kraj: Waaggasse 15 (Kapucini), Celovec
Tečaj obsega 10 dvojnih ur

v torek, 2. oktobra, od 18. do 20. ure
Slovenščina za začetnike 1.del
Vodi: ravn. Mirko Srienc
Kraj: Dom v Tinjah

v četrtek, 4. oktobra, od 18. do 20. ure
Slovenščina za napredujoče 1.del
Vodi: ravn. Mirko Srienc
Kraj: Dom v Tinjah

S pomočjo didaktične igre s karticami se otroci z lahkoto naučijo pravilno obliko števila samostalnikov (na sliki: ena češnja, dve češnji, tri češnje, pet češeni).

Pozdravljeni, otroci, bomo s Pikijem igrali šah?

Učitelj je rekel Pikiju: „Se greva šah?“

Piki je kot ubogljiv medved pokimal.

Postavila sta figure in učitelj je rekel: „Če se boš naučil dobro igrati, boš postal še medvedji šahovski vele mojster.“

Piki je spet pokimal. Učitelj je imel bele figure in je potegnil kmeta pred kraljem za dve polji naprej. Piki je z druge strani napravil enako potezo. Potem je učitelj povlekel lovca in tudi Piki je povlekel lovca. Učitelj je skočil s konjem in tudi Piki je skočil s konjem.

„Nikar me ne posnemaj,“ je rekel učitelj, „če ne, boš kmalu izgubil.“

Igrala sta naprej in oba naredila malo rošado.

Potem je učitelj vzel Pikiju kmeta. Piki se je globoko zamislil. Učitelj je postal živčen: „Kaj pa toliko premišljuješ, požri kmeta, pa konec.“

Piki se je še malo obotavljal, potem pa vprašal: „Misliš resno?“

„Seveda,“ je rekel učitelj. „No, daj že.“

Piki je s tresočo se tace vzel belega kmeta in postavil črnega na njegovo polje. Učitelj se je zagledal v šahovnico, Piki pa je pogledal kmeta, ki ga je držal v taci, potem pa skomignil z

rameni in ga potihem požrl.

Učitelj ni nič opazil in tako sta igrala naprej. Začela sta na veliko zamenjavati figure in Piki je vsako, ki jo je pobral z deske, najprej malo pogledal z leve in desne, potem pa jo je požrl.

Polagoma sta se bližala koncu igre. Kljub temu, da je Piki na veliko jedel učiteljeve figure, je bil učitelj spretnejši in tako je Pikiju kmalu ostal samo še kralj s trdnjavama, učitelj pa je imel ob kralju in trdnjavah še kraljico.

„Zdaj te bom pa matiral,“ je rekel učitelj in napovedal šah.

Pikijev črni kralj je begal sem in tja po deski in zašel na nevarni rob. Za silo ga je še branila ena izmed trdnjav, in ko je Piki prišel na potezo, se je spet globoko zamislil.

„Kaj pa spet mečkaš,“ je rekel učitelj. „Saj ti tako nič ne pomaga, matiral te bom in to takoj.“

Tedaj se je Piki odločil. S trdnjavo je napadel belega kralja in medtem ko se je učitelj umikal, je smuknil z deske svojega kralja in ga v trenutku požrl. Pri tem je kazal čisto nedolžen obraz.

Učitelj se je pripodil s kraljico, podrl Pikijevo trdnjavo in rekel: „Mat“.

„Ni mat,“ je rekel učitelj.

Potem je opazil, da črnega kralja ni na šahovnici. „Kje pa imaš kralja? Saj je ravnokar stal tukaj. Skril si ga. Sram te bodi. Tak šahist! Takoj ga daj sem.“

„Ne morem,“ je rekel Piki.

„Kako ne moreš?“ je vprašal učitelj.

„Požrl sem ga,“ je priznal Piki.

„Zreš lahko samo nasprotnikove figure, ne svojih,“ je rekel učitelj. „Kljub vsemu si torej mat. Greva še eno partijo. Zdaj imaš ti bele.“

„Nimam jih,“ je rekel Piki.

„Kako jih nimaš?“ „Požrl sem jih.“

Šele zdaj je učitelj razumel, za kaj gre. Belih figur, ki jih je Piki pobral, ni bilo nikjer.

„Zakaj si jih pa požrl?“ je vprašal učitelj.

„Saj si mi vendar sam rekel, naj požrem kmeta, potem pa sem požrl še druge,“ je rekel Piki.

„Kaj bova pa zdaj?“ je rekel učitelj. „Kako pa naj zdaj šahirava?“

Piki je rekel: „Prosi očka, naj ti kupi nov šah.“

In potem sta oba prišla k meni.

Iz: *Moj prijatelj Piki Jakob*, Kajetan Kovič, Mladinska knjiga 1988. Vse navedene knjige lahko kupite v „Naši knjigi“.

September – šola je odprta

Šola zopet je odprta, vsi tja radi hodimo. Beremo in pišemo, računamo in rišemo, smo hudomušni in veseli. Zvemo, kam lastovka jeseni odleti in kje Drava deželo zapusti.

Die Schule hat ihr Tor geöffnet. Wir gehen gerne hin! Wir lernen wie man Wörter schreibt, wie man rechnet, malt und liest wie man manche Späße treibt, wo die Schwalbe im Winter bleibt und wohin die Drau es treibt.

Iz: *Niko in/und Maja*, M. Kulnik, Z. Loiskandl-Weiss, izdala SPZ pri založbi Dra va, Celovec 1990

Lepo darilo za vašega otroka

Dragi straši! Če iščete lepo in poučno darilo za vašega otroka, s katerim bo prav gotovo imel veliko veselja, potem mu podarite „Moj prvi slikovni slovar“ Richarda Scarryja, prevedel in priredil ga je Janko Moder, Pomurska založba 1989 (knjigo ima na prodaj tudi „Naša knjiga“ na Pavličevi ulici v Celovcu).

Knjiga vsebuje slike oz. risbe iz vseh življenjskih področij, s slovenskimi, angleškimi in nemškimi označbami; ob njej se bodo otroci (in starši) veliko naučili.

Vsebina: Novi dan, pri zajcu doma, na igrišču, orodje, medvedova kmetija, na letališču, igrače, na cvetličnem vrtu, v veletrgovini, pri jedi, čolni in ladje, skrb za zdravje, medvedka se oblačita, v živalskem vrtu, risanje in slikanje, številke, glasbena ura, v mestu, izlet na deželo, prazniki, v šoli, v kuhinji, stavbe, ko odrasemo, abeceda, kaj delamo, stroji, vozila, na divjem zahodu, oblike in mere, dojenček, v cirkusu, šport, vlaki, ptiči, pri morju, hiše, na vrtu, vreme, pospravljanje, pomlad, poletje, jesen, zima, majhne stvari, deli telesa, gremo spat, preden gremo spat.

PIKI JE ZARES POŽRL VSE FIGURE!

VILENICA '90

Izziv in tradicija

„Ko bi bil povabljen, da govori o jeziku in identiteti, denimo angleški, francoski, morda še ruski, deloma morda tudi nemški pesnik, bi ta hip, leta 1990 najbrž še govoril o svoji avtopoetiki kot jezikovno-stilni in oblikovni identiteti. Noben srednjeevropski pesnik že lep čas ne in še najbrž nekaj časa ne bo problema jezika kot enega temeljnih poti k svoji identiteti razumel le kot vprašanje osebne ustvarjalne avtopoetike... V svojih jezikih odkrivamo kot posamezniki in kot skupnost globlje in usodnejše vsebine. Ta hip v Srednji Evropi to namreč pomeni, ...da ga gledamo kot fenomen manjšine. Kajti tudi ta je namreč enako kot posameznik, skupina ali cel narod del planetarnega fenomena manjšin - kot osnovne strukture (post)moderne, (post)razredne (itd.), se pravi civilne družbe. Jezik je del - enako kot vsak drug del sam na sebi celovit - tega sveta neskončnih manjšin: če kakemu posameznemu delu ni priznana vsa celovitost in suverenost, tudi celoti ni.“

Te besede niso bile izrečene na Koroškem, ampak jih je na srednjeevropskem pisateljskem shodu med drugim izrekel slovenski pesnik Venko Taufer.

Letos se je petič podelila mednarodna literarna nagrada Vilenica in petič se je razglabljalo o tako imenovani Srednji Evropi. Pisatelji iz

dežel centralne Evrope so vsa leta skušali tolmačiti svoja gledanja na Evropo, izpostavljali so posebnost tega modela, ki naj bi v sebi združeval nacionalne, kulturne in jezikovne različnosti. Letos pa se je pri disputu zataknilo, ne zaradi glavnega referenta, ki je skušal videti v Srednji Evropi metaforo za posameznikovo bivanjsko in ontološko izkušnjo, pač pa zaradi diskutantov, ki so pogovor lagodno usmerjali mimo realnih in aktualnih političnih ter kulturnih premikov v Evropi. Ideologi Srednje Evrope so se v tem razvoju spet znašli v slepi ulici, samo da o tem ni tekel pogovor kot tudi ne o dejanskih bojih za Evropo.

Mednarodna literarna nagrada Vilenica '90 je bila podeljena litvanskemu pesniku Tomasu Venclovu. V obrazložitvi je bilo rečeno, da poezija Venclova s prepričljivo notranjo resnobo, ki jo nosijo obvladana, bogato kultivirana oblika, izvorno in lirsko zelo osebna umetniška sinteza, izhaja iz najzlahnejših duhovnih tokov litvanske književnosti.

Kristal Vilenice 90 za najboljši prispevek objavljen v zborniku Vilenica 90 pa je prejel slovenski pesnik in esejist Aleš Debeljak. Knjižni projekt Srednje Evrope je vidno predstavila založba Wieser, s Koroške pa sta se srečanja udeležila tudi še Fabjan Hafner in Maja Haderlap.

Nadzorni odbor ÖDK v burji in snegu na Kölnbreinskem jezu

300.000 kubičnih metrov betona

KÖLNBREINSKI JEZ.-

Člani nadzornega odbora ÖDK so se pred nekaj dnevi osebno prepričali, da sanacija Kölnbreinskega jezua napreduje. Dipl. inženir Heiner Ludescher jih je ob tej priložnosti seznanil, da bodo naj-

večji del izgradnje opore dokončali še letos.

V prihodnjem letu pa načrtujejo vbrizgati v razpokline jezua cement in umetno smolo. Do konca septembra bodo za gradbeno dela ob jezua porabili že 300.000 kubičnih metrov betona.

Novi ravnatelji

Pred nekaj dnevi je šolski referent deželne vlade Herbert Schiller imenoval nekaj novih ravnateljev za ljudske in glavne šole na Koroškem.

Na južnem Koroškem so bili imenovani Hulda Liegl za ljudsko šolo (LŠ) Bistrica v Rožu, Friedrich Mak za LŠ v Selah, Hans Koschutnigg za LŠ v Velikovcu in Fortunat Dovjak za LŠ v Mohličah.

Globašani ugnali vojsko!

Bernard Sadovnik je kot predstavnik globaškega akcijskega komiteja proti nadaljnjim tankovskim zaprekam na razgovoru z vojaškim poveljstvom za Koroško dosegel, da je vojaščina opustila vse gradbene namene na Hemi.

10. oktober le ne bo praznik!

Pred nekaj dnevi so se zastopniki trgovinske zbornice dokončno odločili proti temu, da bi bil letošnji 10. oktober deželni praznik in dela prost dan. Predsednik Karl Koffler je dejal, da je razočaran nad Haiderjem, ki je prvotno obljubil, da se bo 10. oktober v bodoče praznoval drugo nedeljo v oktobru - ne glede na datum - zdaj pa obljube ne misli držati! Ta obljuba pa je bila pogoj, da so zastopniki delodajalcev bili pripravljeni privoliti v to, da bi bil letošnji 10. oktober (jubilejna 70-letnica plebiscita) dela prost dan. Proti prazniku govori, da dela prost dan stane gospodarstvo 500 milijonov šilingov.

Hidroelektrarna na potresnem področju?

GOLICA.- Pred nekaj dnevi je Zelena alternativa (ZAL) vabila na tiskovno konferenco zaradi izgradnje hidroelektrarne na Golici. Zastopnika ZAL Ingrid Zablatnik in Friedrich Zirgoi sta opozorila javnost na to, da se nahaja elektrarna na potresnem področju. Kot dokaz za to pa sta predložila dokument seizmološke postaje republike Slovenije, ki je 24.1.1989 zaznala potres. Ta je dosegel 2,4 jakostne stopnje po Richterjevi lestvici in 5. stopnjo po Mercallijevi lestvici. Leta 1824 pa so prav na tem področju zaznali potres 6. stopnje po Mercallijevi lestvici.

„Strah prebivalstva v občini Radlje v Sloveniji - konkretno v Muti - je osnovan torej na čisto realni podlagi“, je dejala Zablatnikova, „tako da bi morali prizadete upoštevati tudi pri izgradnji tako obširnega projekta! Ne gre“, je nadaljevala, „da bi Avstriji upoštevali samo prednosti (električni tok in turistično atraktivnost jezera), onstran meje, v Sloveniji, pa bi v primeru potresa imeli vso škodo.“

Zastopnika ZAL sta menila, da bi se morali tudi v Avstriji vsebolj preusmerjati k alternativnim možnostim pridobivanja energije, v zvezi s hidroelektrarno Golica pa bo treba v pogovor vključiti tudi prizadeto prebivalstvo v Sloveniji, preden da se nadaljuje z delom.

Skupni ukrepi za boljše gospodarstvo

CELOVEC. - Predsednik Delavske zbornice Josef Quantschnig in predsednik Trgovske zbornice Karl Koffler sta na skupni tiskovni konferenci predstavila novi organizacijski koncept za podelitev podpor za gospodarski razvoj (Wirtschaftsförderung).

Po zgledu koroške turistične družbe hočeta ustanoviti od politikov neodvisno družbo, ki bi bila edina ustanova - zdaj je pristojnih za to pri deželni vladi kar troje mest -, kjer bi podjetniki lahko zaprosili za podporo.

Edinstveni skupni nastop socialnih partnerjev v zadevi take „privatizacije“ je naperjen zoper birokracijo, tratenje denarja (kontrola podjetij bo ostrejša) in obstoječo politizacijo.

Pičel obisk pri radiu na podeželju

MALOŠČE. - Konec preteklega tedna je avstrijska radiotelevizija (ORF) šla med poslušalce in gledalce. Del programa so oddajali v živo iz krajev občine Bekštanj. Koncert Bluesbreakerjev na gradu je bil živahen zaključek „srečanja“, ki je v ostalem potekalo bolj mirno.

Največ zanimanja so vzbudile prireditve slovenskega oddelka pri ORF. „Dober večer, prijatelji“ se je v četrtek glasilo geslo na dvojezičnem kulturnem večeru v Ločah. Iz Ledinc so v soboto neposredno prenašali oddajo „Od pesmi do pesmi - od srca do srca“. Sodelovali so slovenske pevske skupine in zbori iz okolice.

Odziv na razne prireditve v okviru srečanja z ORF ni bil ravno množičen in tako je tem bolj pohvale vredno, da so slovenski občani radi prihajali na prireditve „svoje“ oddelka.

Vse se ponavlja!

Rojstvo, vzgoja, prilagoditev družbenemu redu, šege in navade, vloge spolov - vse se ponavlja, to je bila glavna izpoved koroškega plesnega teatra „Ikarus“ na predstavi „Centesima“ konec preteklega tedna v Šentprimozu (ponovitvi sta še v petek, 28.9. in v soboto, 29.9. ob 20. uri).

Dinamične linije na temnih

zidovih, črna tkanina, akord, svetloba, rojstvo človeka, ki - to je „zasluga“ vzgoje - kaj hitro postane lutka.

S svetlobnimi učinki in valovanjem prvov je Zdravko Haderlap, ki je odgovoren za koreografijo in režijo, impozantno nakazal potek življenja, boj med spoloma, zblizevanje...protislovja, ki nas spremljajo skozi življenje.

Datum	Kraj	PRIREDITVE	Prireditelj
Sreda 26. 9.	v Takernu pri St. Margarethen/Raab	BARVANJE VOLNE Z RASTLINAMI , ekskurzija in celodnevni tečaj za 10-15 oseb. Prijave sprejema KIS v Tinjah (tel.: 04239/3838. Po prijavi dobi vsak udeleženec še podrobnejše informacije)	Kmečka izobra- ževalna skupnost
Petek, 28. 9. 29. 9. 20.00	v kulturnem domu v Šent- primožu	CENTESIMA , predstava plesnega teatra Ikarus, režija: Zdravko Haderlap	plesni teater Ikarus
Četrtek, 27. 9. 20.00	v farni dvorani na Pečnici	PREDAVANJE in pogovor, Jurij Buch, Potovanje po Mehiki	Katoliška pros- veta, Šentjakob v Rožu
Sobota, 29. 9. 20.00	vgostilni pri Prušniku v Ločah	10. OKTOBER, NEPREMAGANA ZGO- DOVINA KOROŠKE , predavanje in diskusija, dr. Peter Fantur	KP Šentjakob in SPD „Jepa Baško Jezero“
Sreda, 3. 10. 19.30	v domu v Tinjah	SITUACIJA OKOLJA V OKRAJU VE- LIKOVEC (nem.), referent: Dr. Dieter Schmidt	Kmečko izobra- ževalno društvo na južnem Ko- roškem, Sodalitas
Petek, 5. 10. 19.30	v domu v Tinjah	KAJ IMAJO NAŠI KMETJE OPRAVITI S KOROŠKIM PLEBISCITOM 1920 , predava: mag. dr. Hans Madritsch in dr. Theodor Domej	Kmečko izobra- ževalno društvo na južnem Ko- roškem, Sodalitas
Ponedeljek, 8. 10. 19.30	v domu v Tinjah	DIAPREDAVANJE RAVENNA , nem. predava: p. Cornelius Dings	Sodalitas
Sreda, 17. 10. 19.30	v domu v Tinjah	OSNOVE NARAVNE PREHRANE – naj- pogostejše napake, predava: dipl. biol. Tatjana Angerer	Sodalitas

RAZSTAVE

CELOVEC

– Pri Joklnu – Mola – Krpaž – Patchwork, Likovni izraz Kuna Indijancev. – Kletna galerija Mestne hiše – Urša Zajdela-Hrovat, oljne slike in keramika. – Koroška deželna galerija – razstava del Erjautza, Sandbichlerja, Wakolbingerja, Weinbergerja in Wurma (odprta do 30. 9.)

– HIŠA UMETNIKOV – Intart 1990, Slovenija gost na Koroškem – odprta do 29. septembra.

TINJE

– Galerija Tinje – razstava del Bernarda Halmerja (nova dela) – razstavo si lahko ogledate do 16. oktobra.

SEMISLAVČE

– Galerija Rožek retrospektiva 10 slikarskih tednov v Svečah – med drugimi razstavljajo: Oman, Vouk, Benetik, Druškovič... (od-
rta do 6. 10., od srede do nedelje od 15. – 18. ure)

IZLETI

PREKMURJE – enodnevno potovanje za faro Hodiše, v soboto 29. septembra 1990 ob 6. uri iz Dobre vasi, spremlja žpk. Lovro Kaselj.

ROMARSKO POTOVANJE V MARIJINO CELJE, v torek 9. 10., odhod ob 6.30 uri iz Tinj.

DOLENJSKA – NOTRANJSKA v soboto, 13. 10., enodnevno romarsko in izobraževalno potovanje za faro Biličevs in Kotmara vas, spremlja: žpk. Leopold Kassl.

POTOVANJE V RAVENNO od 26. 10. od 7. ure do 27. 10. do 18. ure, spremlja: p. Cornelius Dings.

◆	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1									
2									
3									
4				○					○
5				○					
6						○			
7	○	○			○	○	○		
8									
9									
10					○				

MENJAVA DENARJA (VALUTE) dne 21. 9. 1990

		dobite (šil.)	plačate (šil.)
za 1 ameriški dolar	\$	11,05	11,11
za 1 angleški funt	£	20,36	20,45
za 100 franc. frankov	f	209,25	210,15
za 100 ital. lir	Lit	0,94	0,94
za 100 dinarjev	DIN	88,00	104,00
za 100 švic. frankov	sfr	836,60	838,90
za 100 holand. guldnov	Hfl	622,25	624,05
za 100 nemških mark	DM	701,60	703,60

Posreduje: Posojilnica-Bank
Zveza-Bank, Celovec

SLOVENSKI NADSTRANKARSKI VESTNIK časopis koroških Slovencev

Uredništvo/Redaktion: Tarniser StraBe 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, Telefon 0463/514300-30 do 34, teleks 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Usmerjenost lista/Blattlinie: seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

Glavni urednik/Chefredakteur: Ivan P. Lukan

Uredniki: Andrej Kokot, Andrej Mohar, dr. Štefka Vavti.

Izdajatelj in založnik/Herausgeber und Verleger: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Tarniser StraBe 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, telefon 0463/514300, teleks 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Tisk/Druck: Založniška in tiskarska družba z o.j. Drava, Tarniser StraBe 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/50566, teleks 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Oglasi/Anzeigen: Tarniser StraBe 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/514300-30 do 34 in 40, teleks 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Zastopstvo za Jugoslavijo: ADIT-DZS, Glonarjeva 8, 61000 Ljubljana, Slovenija, telefon 061/329761, telefaks 061/311123.

Letna naročnina: za Avstrijo 370 šil. (za pensioniste 280 šil.); za Jugoslavijo 400 din. (za pensioniste 310 din.).

Križanka

VODORAVNO:

- 1 ime slovenskega jeziko-slovca Škrabca/daljša oblika imena Stane/
- 2 hišica, v katero pozimi nasujemo zrnje za ptice
- 3 človek, ki ne zna ne brati ne pisati
- 4 oblika remija pri šahu – okrasje, dekoracija/redko/
- 5 ime slovenskega slikarja Šubica – vrsta risalnega peresa
- 6 nacija – romunska reka, pritok Donave
- 7 okrajšava za "sliko" – enaka samoglasnika
- 8 ruski grof, zunanji minister carske Rusije od 1731 do 1742 /Andrej Ivanovič/
- 9 drugi največji otok Bismarckovega arhipelaga /slovenska oblika – dve besedi/
- 10 zavoj, paket – ime sodobnega slovenskega likovnika Meška

NAVPIČNO:

- A stalni lik v starejši italijanski komediji, ki ga je populariziral Moliere /naša oblika pisave/ – vdova Beatla Johna Lennona /Yoko/
 - B eno najstarejših mest na Slovaškem severno od Bratislave, kulturno središče z visokimi šolami – sladkovodna roparska riba
 - C nepoklicna dejavnost, ukvarjanje s čim iz veselja
 - D najdaljša afriška reka – sol ali ester oljne kisline v kemiji
 - E nekdanje mesto v grofiji Essex, ki zdaj pripada mestni četrti Redbridge v Velikem Londonu – avtomobilska oznaka Rijeke
 - F 1500 kilometrov dolg pritok reke Kolumbije v ZDA /pomeni: kača/
 - G spolna sla – visoke igralne karte
 - H svetilka na acetilen
 - I električna merska enota za moč, ki se imenuje po izumitelju parnega stroja – gora v slovenskih Julijcih/iz črk besede Santer/
- sestavil Jože Petelin**

Rešitev križanke

K	A	L	○	K	K
A	N	A	D	I	R
S	T	O	R	N	O
N	A	K	S	O	S
O	N	O	N	○	○
S	T	O	I	K	○
T	A	N	K	O	○

Slika: Rulitz

Sveče v retrospektivi

V galeriji Rožek je na ogled izbor slik desetih slikarskih tednov v Svečah. Med eksponati najdemo dela tako znanih umetnikov kot sta Hans Staudacher in Caroline. Odprtja razstave preteklo soboto so se udeležili številni umetniki, ki so se z galeristko Marijo Šikoronjo in predsednico SPD „Kočna“ mag. Tatjano Feinig postavili pred našo kamero. Otvoritev je olepšal moški pevski zbor sveškega društva z domačimi pesmi. Razstava bo odprta še do 6. oktobra.

Zanimanje za življenjsko zavarovanje vsebolj narašča

Kapitalno (ali življenjsko) zavarovanje je – ker je ugodno – priljubljen način varčevanja in zagotovitve preskrbe. Recimo, da se 35-letnik zavaruje in se odloči za življenjsko zavarovanje za 200.000 šilingov – mesečno bo plačeval 625 šilingov. V tem primeru mu bo zavarovalnica za njegov 60. rojstni dan izplačala 400.000 šilingov. Od tega pa je sam vplačal le 187.500 šilingov premije, razlika je prigrisodaril zavarovalni zavod. V primeru, da zavarovanec umre pred svojim 60. rojstnim dnevom, pa dobi vdova oziroma pokojnikova družina 200.000 šilingov in delež dobička, ki ga je prigrisodarila zavarovalnica.

cherung), da ta čas že več jugoslovanskih državljanov koristi možnost, da sklenejo pogodbo s kakšno avstrijsko zavarovalnico. Vendar pa jugoslovanska zakonodaja dopušča sklenitev pogodbe le na avstrijskih tleh.

Liberalizacija v Jugoslaviji pa bo – to pričakujejo zastopniki avstrijskih zavarovalnic – gotovo odprla nove možnosti tudi na področju zavarovanja. Dr. Pogljin je dejal, da je vsekakor dana možnost, da bo prišlo, ko bo v Jugoslaviji ta zadeva urejena v zakonodaji, do sodelovanja med avstrijskimi in jugoslovanskimi zavodi. Konkretno meni, da bi avstrijski zavodi lahko pomagali partnerjem v Jugoslaviji pri ustanovitvah novih zavarovalnih zavodov: govora je bilo o finančni udeležbi (kot delničarji) avstrijskih zavodov.

V razgovoru nam je dejal dr. Gerhard Pogljin, član Koroške deželne zavarovalnice (Kärntner Landesversi-

16 18 25 29 30 33 (6)
Joker: 365684 b.j.

222 121 XX1 122
Stava: 0:1, 0:3, 1:3, 1:0 b.j.

26. 9. - 2. 10. TV AVSTRIJA 1 TV AVSTRIJA 2 TV SLOVENIJA V TEM TEDNU NA TELEVIZIJI

SR
26. 9.

10.30 Nasprotniki na dirkališču; 12.10 Zunanjepolitični report; 14.20 Očarljiva Jeannie; 14.45 Angel na zemlji; 15.35 Racman; 16.30 Glasbena delavnica; 18.00 Me, ženske; 18.30 Falcon Crest; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Kdor se nazadnje smeje, se lahko najbolj smeje; 21.50 Knjigovodja vlakov.

17.30 Dežela in ljudje; 18.00 Tri dame z žara; 18.30 Wurlitzer; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Četrti moški; 21.10 Bismarck; 22.05 Čas v sliki 2; 22.35 Šerifi okolja iz New Jersey; 23.15 Nasprotniki Indijancev ali njihovi prijatelji? 0.00 Poročila.

9.00 Živ žav; 9.50 Sile v zraku; 11.10 Zmaga; 15.05 Žarišče; 15.35 Sova-ponovitev; 17.00 Dnevnik; 17.05 Polde Bibič; 18.15 Klopotec se oglašja; 18.30 Beli konjič; 19.00 Risanka; 20.05 Udari vraga; 22.00 Glasbena parada Radenci '90; 22.20 Sova: Alf, Ljubezen pa taka.

Satira se nadaljuje...

Sreda, 26.9.1990, TV A2, 20.15 - Drugi del avstrijsko-nemške koprodukcije po predlogi Helmuta Zenkerja prinaša nove zaplete. V glavnih vlogah igrajo stari znanci kot so Kurt Sobotka, August Schmöler in Manfred Lukas-Luderer, ki je predvsem nam Slovincem znan iz trilogije „Vas ob meji“.

ČE
27. 9.

10.30 Trije mušketirji; 12.30 Otoki v naravi; 14.20 Očarljiva Jeannie; 14.45 Angel na zemlji; 15.35 Perrine; 17.05 Zlati dež; 18.00 Mi; 18.30 Falcon Crest; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Šport; 20.15 Dobrodošli v klubu; 22.20 Pogledi s strani; 22.30 Sledovi v ognju; 23.45 Dama za tolovaja.

17.15 Sestanek z živaljo in človekom; 18.00 Tri dame z žara; 18.30 Wurlitzer; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Notranjepolitični report; 21.20 Kulturni report; 22.00 Čas v sliki 2; Klub 2.

11.15 Zakon v Los Angelesu; 15.30 Žarišče; 16.00 Sova-ponovitev; 17.00 Dnevnik; 17.55 Muzzy in Gondoland; 18.45 Čudežna leta; 19.10 Risanka; 19.20 Dobro je vedeti; 19.30 Dnevnik; 20.05 Mihailo Lomonosov; 21.25 Tednik; 22.50 Sova: Vse razen ljubezni, ljubezen pa taka.

PE
28. 9.

10.00 Vino in kruh; 10.30 Knjigovodja vlakov; 12.00 Notranjepolitični report; 13.55 Neroda; 15.35 Inšpektor Gadget; 17.05 Ljubi Bog v omari; 18.00 Mi; 18.30 Falcon Crest; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Primer za dva; 21.20 Naš šef je ženska; 22.10 Pogledi s strani; 22.20 Trailer; 22.50 Deliverance.

16.20 Leksikon umetnikov; 16.25 Report z borze; 16.40 Moselbrück; 17.30 Družina človek; 18.00 Tri dame z žara; 9.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Diagnoza - izpuščaji; 21.00 Knjiga meseca; 21.20 Od blizu snemano; 23.20 Sammy and Rosie get laid.

9.25 Slovenija; 9.55 Afera prisluškanja; 14.05 Svet na zaslonu; 14.35 Žarišče; 15.35 Sova-ponovitev; 17.00 Dnevnik; 18.10 Gradovi; 18.40 Woof; 19.00 Risanka; 19.30 Dnevnik; 19.59 Zrcalo tedna; 20.20 Nebu naproti; 22.25 Sova: Družinske vezi, Padalci prihajajo.

Tobak, flamenko in arije

Nedelja, 30.9.1990, TV A1, 21.50 - Bizetova opera o lepi Karmen, delavki v tovarni tobaka v Sevilli, in o njeni nesrečni usodi pojeta v francoščini Placido Domingo in Elena Obraztsova.

James Bond v dober namen

Nedelja, 30.9.1990, TV A1, 20.15 - Dvanajstletna Avstrijka Bianca Fink bo pela na letošnji UNICEFGALI, ki je nekakšen pevski natečaj za mlade. Spored bosta vodila Audrey Hepburn in „007“ Roger Moore, izkupiček bo v pomoč zapuščenim otrokom po svetu.

SO
29. 9.

10.30 Ruščina; 11.00 Kdor se nazadnje smeje, se lahko najbolj smeje; 14.00 Anatevka; 17.05 Countdown; 17.30 Kapetan Smodnik; 18.00 Kukamo po skledah; 18.30 Nogomet; 19.00 Milijonsko kolo; 19.30 Čas v sliki; 20.15 500 let pošte; 22.05 Joker; 23.45 Prosta za odstrel.

16.00 Poglejmo v deželo; 17.00 Ljuba družina; 17.45 Kdo me hoče? 18.00 Tri dame z žara; 18.30 Avstrija danes (iz Bozena); 19.30 Čas v sliki; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Poker z vohuni; 22.00 Športna reportaža - košarka; 22.30 Oj, ti moj srček; 0.15 Mednarodni jazz.

9.25 Zlata ptica; 9.30 Čebelica Maja; 15.20 Karavana zapravljujčkov; 15.55 Žarišče; 16.25 Sova-ponovitev; 17.00 Dnevnik; 18.40 Zdravila; 19.10 Risanka; 19.30 Dnevnik; 19.59 Utrip; 20.35 Kolo sreče; 22.30 Sova: Ljubezen pa taka, Edwin, Zlata dekleta.

NE
30. 9.

9.50 Tong Tana; 10.35 Tednik; 12.30 Orientacija; 13.50 Šepetanje pod rjuho; 15.30 Hiša v Jeruzalemu; 15.40 Ena, dva ali tri; 17.00 X-Large; 18.30 Falcon Crest; 19.15 Lotto - zrebanje; 19.30 Čas v sliki; 19.48 Šport; 20.15 UNICEF-GALA 1990; 21.50 Karmen.

9.30 Katoliška maša; 10.55 Pogled nazaj v jezi; 13.00 Dober dan, Koroška; 13.30 Športno popoldne; 18.00 Tri dame z žara; 18.30 Avstrija v sliki; 19.00 Avstrija danes; 19.30 Čas v sliki; 19.48 Primer za ljudskega tožilca; 20.15 Možje z oddelka K3; 21.55 Frankenstein mlajši;

9.30 Woof; 10.00 Gradovi; 11.00 Videomeh v Ameriki; 12.35 Prislunimo tišini; 13.15 Titanic; 14.45 Rosowski; 15.35 Sova-ponovitev; 17.00 Dnevnik; 17.05 Na območju Kolorada; 20.05 Vrnitev Katarine Kožul; 21.10 Zdravo; 22.50 Sova: Doktor Doogie Howser, Ljubezen pa taka.

PO
1. 10.

10.30 Anatevka; 12.30 Diagnoza; 14.20 Očarljiva Jeannie; 14.45 Angel na zemlji; 15.30 Šlup z zelenega planeta; 17.30 Vif-cak; 18.00 Mi; 18.30 Falcon Crest; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Šport; 20.15 Ponedeljkov šport; 21.15 Magnum; 22.00 Pogledi s strani; 22.10 Rosa Luxemburg.

16.55 Leksikon umetnikov; 17.00 Francija po naročilu; 17.30 Lindenstraße; 18.00 Tri dame z žara; 18.30 Wurlitzer; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Nasprotniki na dirkališču; 21.15 Šiling; 22.00 Čas v sliki 2; 22.25 Vojaki otroci; 23.10 Ladja upanja.

9.15 Mačkon in njegov trop; 15.35 Sova-ponovitev; 17.00 Dnevnik; 18.30 Radovedni Taček; 18.40 Čebelica Maja; 19.10 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.05 Doktorjeva noč; 21.10 Osmi dan; 22.20 Koreograf Roland Petit; 23.20 Sova: Alfred Hitchcock predstavlja.

TO
2. 10.

10.00 Jezus, Žid; 10.30 Poker z vohuni; 13.40 Od inflacije do stabilizacije; 14.20 Očarljiva Jeannie; 14.45 Angel na zemlji; 15.35 Oddaja z miško; 17.05 Ramona; 18.00 Mi; 18.30 Falcon Crest; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Šport; 20.15 Univerzum - smehljaj Afrike; 21.07 Cesira; 22.50 Srečnež.

16.55 Leksikon umetnikov; 17.00 Zunanja trgovina; 17.15 Turki v Evropi; 17.30 Orientacija; 18.00 Tri dame z žara; 18.30 Wurlitzer; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 No, tiste...; 21.07 Zunanjepolitični report; 22.00 Čas v sliki 2; 22.25 Klub 2.

9.00 Zgodbe iz školjke; 10.00 Boj za obstanek; 11.00 Sedma steza; 15.05 Žarišče; 15.35 Sova-ponovitev; 17.00 Dnevnik; 18.10 Lonček kuhaj; 19.10 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.05 Zmaga; 21.00 Show program; 22.25 Sova: Dekameron; Ljubezen pa taka.

RADIO KOROŠKA
18.10-19.00

Sreda, 26. 9. Glasbena sredo

Večerna : 21.05.-22.00 Koroški zbori in ansambli

Četrtek, 27. 9. Rož - Podjuna - Zijla

Petek, 28. 9. Narodopisna oddaja (dr. Feinig): ljudski reki

Sobota, 29. 9. Od pesmi do pesmi - od srca do srca

Nedelja, 30. 9. 6.30-7.00 Dobro jutro na Koroškem - duhovna misel (žpk. A. Rozmarič) 18.10-18.30 Dogodki in odmevi

Ponedeljek, 1. 10. Slovar pravnega in ekonomskega jezika

Torek, 2. 10. Partnerski magazin: Potopis - Sovjetska zveza

Dober dan, Koroška
Spored za 30. 9. 1990, ob 13.00 uri

- Vaški praznik v Šmihelu
- Prosvetna ministrica Hawličkova obiskala dvojezično trgovsko akademijo v Celovcu
- Šentlenart: vera in narodnost
- 10 let srečanja slikarjev v Svečah - pregledna razstava v galeriji Rožek
- "Hočete igrati z mano?" - premiera mladinske igralske skupine KPD "Planina" v Selah
- Na zahomški planini
- Mihec Mahec: Koza Lizika na celovski tržnici

Ponedeljek, 1. 10. 1990
Slovar pravnega in ekonomskega jezika

Po temeljnih pogajanjih je avgusta 1978 začela z delom "Delovna skupnost slovenski pravni slovar". Sestavljali so jo dr. Pavel Apovnik, pravnik pri Uradu koroške deželne vlade, dr. Erik Prunč, slavist univerze Karla Franca v Gradcu in Karel Smolle, vodja prevajalskega biroja na Dunaju - vsi sodno zapriseženi tolmači za slovenščino. Kasneje je pri nastanku slovarja sodeloval tudi dr. Ludvik Karničar, slavist na graški univerzi.

Dvoboji namesto akcij

Točka za SAK v Pliberku! Borbena tekma - izraz, ki ga športni reporterji uporabljajo tedaj, če je bila tekma brez lepих potez in akcij

Mlademu Adrijanu Kertu je uspel skok iz povečanega kadra SAK v prvo moštvo.

in je šlo edinole za trganje majic, skrite udarce in udrihanje po žogi - si ni zaslužila zmagovalca.

V ospredju dogajanja so bili dvoboji. Wölbl tokrat ni prišel do veljave, ker je proti njemu igral odlični Miha Kreutz; Franc Sadjak je „demoniral“ Škofa. Obramba SAK je tako trdno stala pred Oraževimi vrati, da je Jagodič moral vzeti iz igre odvečnega Pachoiniga. Novi igralec Hutter je sprožil končno ofenzivo Pliberka, a Krausler je kot zadnji mož nekajkrat rešil situacijo pred praznim golom.

Krausler je poleg Stanisavljeviča bil edini, ki je znal voditi žogo med „udarnimi“ Pliberčani. Sam je imel dobro priložnost za zadetek, dvakrat pa je Franc Sadjak poslal Blažeja na pot proti pliberškemu голу. Največjo priložnost je že v prvem polčasu imel Blajs, katerega je nasprotnik podrli v kazenskem prostoru. Žvižg sodnika je izostal, kot so tudi nekatere druge odločitve gospoda Kandutha bile več kot vprašljive (rumena kartona za Oražeja in Lippuscha).

F. Rulitz

Navijači SAK so z navdušenjem podprli „svoje“ nogometaše.

Najhitrejši v Avstriji je Wrolich

Šestnajstletni kolesar Peter Wrolich iz Loč je v nedeljo osvojil naslov avstrijskega prvaka. V dirki na kronometer v Straßwalchenu na Salzburškem je v skupini mladincev na razdalji 22 km med 78 udeleženci dosegel najboljši čas (29:20,9). Povprečna hitrost Wrolicha: 44,98 kilometra na uro!

Spet Gasser

Marjan Gasser je kot že lani zmagal na teniškem turnirju socialistične Mlade generacije (JG) v Bilčovsu. V finalni tekmi je premagal „nogometaša“ Sigija Hobla. Prvenstveni igralci bilčovskega teniškega kluba se niso smeli udeležiti tega zgolj amaterskega turnirja.

Športni in komunalni urednik Slovenskega vestnika Andrej Mohar pa se je priboril do osmine finala.

1000 šahistov

K 3. Alpe-Jadran prireditvi mladinskega šaha je deželni mladinski sekretariat Koroške prejel že nad 1000 prijav iz enainvajsetih deželčlanic. Moštveni turnir bo v koncertni hiši v Celovcu, okvirni spored pa bodo tvorili simultanke z italijanskimi, madžarskimi in jugoslovanskimi vele mojstri ter s celovškim GM Karlom Robatschem.

Koroška liga

1. Trg	8 5 3 0	8:0	13
2. Breže	8 6 0 2	17:6	12
3. Matrei	8 4 2 2	12:7	10
4. SAK	8 3 4 1	7:5	10
5. Wietersdorf	8 3 3 2	10:10	9
6. ASK/Celovec	8 3 3 2	7:7	9
7. Pliberk	8 3 2 3	9:6	8
8. Klopinj	8 3 2 3	7:8	8
9. Lienz	8 1 5 2	5:6	7
10. Wolfsberg	8 2 3 3	13:16	7
11. Šentvid	8 2 1 5	5:8	5
12. VSV Beljak	8 2 1 5	8:13	5
13. Mölltal	8 2 1 5	8:13	5
14. Borovlje	8 0 4 4	7:18	4

Spodnja liga-vzhod

1. Velikovec	8 5 3 0	24:9	13
2. Treibach	8 4 4 0	22:9	12
3. Oberglan	8 5 2 1	21:15	12
4. Vetrinj	8 3 5 0	19:4	11
5. Žrelec	8 4 3 1	16:9	11
6. Žitara vas	8 2 4 2	7:7	8
7. Bilčovs	8 3 2 3	10:12	8
8. Rožek	8 2 3 3	10:14	7
9. Liebenfels	8 2 2 4	13:16	6
10. St. Leonhard	8 1 3 4	7:9	5
11. ASV/Celovec	8 1 3 4	9:15	5
12. Ruda	8 1 3 4	9:19	5
13. Šentandraž	8 2 1 5	9:27	5
14. Mostič	8 1 2 5	14:25	4

1. razred D

1. Grebinj	8 5 2 1	15:5	12
2. Železna Kapla	8 5 2 1	14:7	12
3. Galicija	8 5 1 2	21:11	11
4. Metlova	8 3 5 0	13:7	11
5. Frantschach	8 5 1 2	15:13	11
6. Pokrče	8 4 2 2	12:7	10
7. Dobrla vas	8 4 1 3	16:14	9
8. Senta Pavel	8 3 2 3	15:18	8
9. Globasnica	8 2 2 4	13:16	6
10. Sinča vas	8 1 4 3	7:13	6
11. St. Michael	8 2 1 5	11:13	5
12. Šmihel	8 1 3 4	10:14	5
13. Labot	8 2 0 6	10:23	4
14. Reichenfels	8 1 0 7	8:19	2

2. razred E

1. Šmarjeta	8 6 2 0	27:4	14
2. Sele	7 4 3 0	28:4	11
3. Pošta	8 4 3 1	18:9	11
4. Donau	8 5 1 2	18:18	11
5. DSG/Borovlje	7 4 1 2	22:10	9
6. Heeresportv.	8 3 3 2	12:11	9
7. Bistrica	7 3 2 2	20:7	8
8. Welzenegg	7 3 1 3	9:13	7
9. Kriva vrba	7 1 3 3	10:13	5
10. Žihpolje	8 1 2 5	9:18	4
11. Golovica	7 1 2 4	11:33	4
12. Poreče	7 0 2 5	8:30	2
13. Hörzendorf	7 0 1 6	2:24	1

NOGOMETNO OGLEDALO

Pliberk - SAK

0:0 (0:0)

Pliberk, 1000 gledalcev, sodnik Kanduth (slab). Postava SAK: Oraže; F. Sadjak, Kert, L. Sadjak, Krausler; Kreutz, Stanisavljevič, Galo, M. Sadjak (64. Lippusch), Blajs (62. Ogris), Blažej. Postava Pliberka: Jesse; Habernik, Rothleitner, Lopinsky, Knauder (57. Hutter); Dlopst, Urnik, Wuntschek; Pachoinig (57. Grubelnik), Wölbl, Skof. Rdeči karton: Wuntschek (71., foul brez žoge). Ostali rezultati: Lienz-Trg 0:0, Breže-Mölltal 4:1, Wietersdorf-Klopinj 0:1, ASK/Celovec-Šentvid 2:1, Wolfsberg-Matrei 0:4, VSV/Beljak-Borovlje 5:1.

Žitara vas - Bilčovs

3:0 (1:0)

Žitara vas, 150 gledalcev, sodnik Mayerhofer. Postava Žitare vasi: Preschern; Tazoll, Bosnjak, Markowitz, Stauber; Prasnig, Luschnik, (68. Plasnig), Hösel, Hribar, Gregorič, Kampusch. Postava Bilčovsa: Schaunig; F. Quantschnig, Schlemitz, Weichboth, Hobel; Stojilkovski, Hartl, W. Kuess; Kogelnik, A. Quantschnig, P. Kuess. Goli za Žitara vas: Hösel (13., 60.), Prasnig (70., 11-m). Ostali rezultati: Rožek-Vetrinj 1:1, Velikovec-Mostič 9:3, Liebenfels-Treibach 2:4, St. Leonhard-Oberglan 1:2, Šentandraž-Ruda 3:1, Žrelec-ASV/Celovec 1:1.

Sele - Pošta

1:1 (1:0)

Sele, 100 gledalcev, sodnik Dobnik (povprečen). Postava Sel: Užnik; Z. Oraže, Stern, K. Hribernik, Wieser; F. Oraže, Radosavljevič, Čertov, M. Oraže; N. Hribernik, A. Oraže. Gol za Sele: Zdravko Oraže (30.).

ZA NAŠE PLANINCE

ureja: Lubo Urbajs

22. dneva slovenskih planincev, tokrat na planini Duplje pri planinski postojanki „Koča pri Krnskem jezeru“ (slika), se je v nedeljo 9. septembra udeležilo okrog 5000 planincev. Poleg domačinov so bili zastopani tudi planinci iz zamejstva, tako tudi s Koroške, ki so s tem pokazali medsebojno prijateljsko povezanost. Slavnostni govornik je bil predsednik Planinske zveze Slovenije Andrej Brvar.

Po izjavi Reinholda Messnerja, ki je prvi premagal vseh 14 osem-tisočakov in je letos prečkal Antarktiko, torej merodajne alpinistične kapacitete, je Kranjčan Tomo Česen najboljši alpinist na svetu. Česen je izvedel epohalno dejanje - prema-

gal je južno steno Lhotseja!

Alpinistična odprava na Mont Everest Alpe Adria Sagarmatha 90, za katero je slovensko planinsko društvo Trst od nepalske države dobilo dovoljenje (samo je bilo finančno prešibko), je na poti iz baze proti vrhu Mont Everesta.

Vodja odprave Tomaž Jamnik se je iz zdravstvenih razlogov moral vrniti domov, tako da sedaj vodi odpravo, ki ji želimo srečno vrnitev, Andrej Štremfelj.

V skupini Treh Cin v italijanskih Dolomitih je znani slovenski plezalec Franček Knez v minullem mesecu izvedel štiri prvenstvene vzpone:

Krnsko jezero, v ozadju Krn.